

Т.П. Карпенко

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

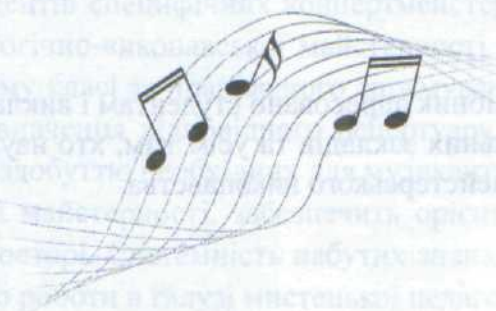

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

Т.П. КАРПЕНКО

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Навчально-методичний посібник

Кам'янець-Подільський
2010

© Карпенко Т.П., 2010

ISBN 978-966-2337-96-1

Карпенко Т.П. Концертмейстерський клас: навчально-методичний посібник для музично-педагогічних і мистецьких спеціальностей / Т.П. Карпенко – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2010 – 248 с.

ISBN 978-966-2937-96-1

Рецензенти:

- Щолокова О.П.** – доктор педагогічних наук, професор Київського національного університету імені М. П. Драгоманова;
- Іванов В.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор Миколаївського педагогічного університету імені В.Сухомлинського;
- Лабунець В.М.** – кандидат педагогічних наук, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- Печенюк М.А.** – кандидат педагогічних наук, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Схвалено і затверджено на засіданні вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; протокол № 4 від 6 травня 2010 р.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів (Лист №1/11 – 4153 від 18.05.2010 р.)

Навчально-методичний посібник адресовано студентам і викладачам вищих і середніх педагогічних і мистецьких навчальних закладів та усім тим, хто науково-методично освоює практику вдосконалення концертмейстерського виконавства.

УДК 785 (075.8)

ISBN 978-966-2937-96-1

© Карпенко Т.П., 2010

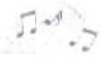
ВСТУП

Проблема професійної підготовки майбутнього вчителя в наш час набуває першочергового значення.

Сучасний етап розвитку суспільства, що характеризується соціально-економічними перетвореннями, високими темпами змін, що відбуваються в Україні і в світі, наростаюча глобалізація, що неминуче посилює залучення суспільства в загальносвітові процеси, стрімкий технологічний прогрес ставлять особливі вимоги до особистісних якостей людини. Перед системою освіти стоїть завдання – підготовка фахівця, що володіє широкими загальними і спеціальними знаннями, проблемним, аналітичним мисленням, інтелектуальною культурою, здатного швидко реагувати на зміни в науці і техніці, конкурентноспроможного, творчо ініціативного і мобільного.

Важливим засобом засвоєння духовної культури є музичне виховання молоді, яке, насамперед, залежить від наявності висококваліфікованих кадрів – учителів музики сучасної школи. У системі підготовки таких фахівців провідне місце відводиться курсу “Концертмейстерський клас”, який є складовою цілісної програми гармонійного формування музиканта, спрямованого на досягнення кінцевої мети – професійної підготовки майбутніх учителів, їх музично-педагогічної майстерності. Вона передбачає наявність у спеціаліста високих моральних якостей, широкого культурного світогляду, ґрунтовної психолого-педагогічної підготовки, значного об’єму музично-теоретичних знань, умінь та навичок у виконавській та методичній сферах, розвинених загальних, педагогічних та музичних здібностей.

Індивідуальне навчання з музично-виконавських дисциплін є невід’ємним компонентом професійної підготовки педагога-музиканта, має потенційно великі й водночас невикористані можливості для розвитку в студентів специфічних концертмейстерських якостей. Саме ці якості педагогічно-виконавської майстерності формуються у концертмейстерському класі за правильного спрямування роботи студента, поглибленого вивчення відповідного репертуару. Засвоєння цього курсу сприятиме здобуттю необхідних для музиканта-педагога обсягу і рівня виконавської майстерності, забезпечить орієнтацію в сучасному мистецькому просторі. Системність набутих знань сприятиме професійній підготовці до роботи в галузі мистецької педагогіки.

I частина

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вирішення завдань естетичного виховання учнів шкіл різного типу навчання засобами музичного мистецтва потребує ґрунтовної професійної підготовленості вчителя-музиканта – адже він є центральною особою у справі музичного виховання і освіти підростаючого покоління. У працях багатьох педагогів-музикантів висвітлюється проблема підготовки та професійної діяльності вчителя музики; напрями дослідження історичної генези спільної музично-виконавської діяльності, народних традицій інструментального і вокально-інструментального ансамблю, зародження викладання концертмейстерського класу в системі музичної освіти; сутності музично-виконавської діяльності, її відмінних ознак і особистісних якостей виконавців у контексті практичної підготовки в спеціальних навчальних закладах (викладання концертмейстерської майстерності) та професійної діяльності концертмейстера.

Практична діяльність учителя музики включає разом із дидактичними і суто виконавськими аспектами – хорове диригування, сольне виконання (гру і спів), ансамблеву гру; позаурочну діяльність, яка також є важливою частиною музично-просвітницької роботи спеціаліста школи, і передбачає, крім керівництва хоровим та фольклорним учнівськими колективами, ансамблеві форми музикування, концертмейстерську діяльність (акомпанування сольному та ансамблевому співу). Така діяльність висуває певний комплекс вимог до виконавців. Тому здатність до орієнтації в різних ситуаціях музично-виконавської взаємо-

дії є необхідною умовою успішності професійної діяльності педагога-музиканта. Вивчення музично-виконавської діяльності як провідний засіб формування професійних якостей майбутнього вчителя музики займає чільне місце у концертмейстерському класі.

Суттєвими особливостями музично-виконавської діяльності є:

- просторова й часова співприсутність виконавців, що надає можливості безпосереднього контакту між ними, який виявляється в комунікації, перцепції та інтеракції;
- наявність єдиної мети діяльності та спільної мотивації;
- рухомий рольовий статус партнерів-виконавців під час планування, контролю, корекції та координації спільних та індивідуальних дій;
- розподіл єдиного процесу музично-виконавської діяльності між учасниками, що зумовлений характером мети, засобами та умовами її досягнення, складом та рівнем кваліфікації виконавців;
- встановлення міжособистісних стосунків між виконавцями.

Важливою ознакою концертмейстерської майстерності є розподіл єдиного процесу музично-виконавської діяльності між учасниками, що зумовлений характером викладу фактури та семантичним навантаженням партій. При цьому відповідність рівня класифікації виконавців є основним чинником успішності музично-виконавської діяльності.

На успішність інтеракції впливають музично-виконавські та особистісні якості

(манера звуковидобування, розвинена техніка, артистизм) партнерів (темперамент, інтро/екстраверсія, емпатійність), тому що розподіл процесу спільного виконання передбачає різні варіанти сполучення індивідуальних дій партнерів, спрямованих на досягнення кооперативного взаємозв'язку. Так, індивідуальні операції здійснюються партнерами водночасі (вступ, зняття звуку, цезури, паузи тощо), паралельно (виразність сполучення всіх фактурних елементів, тотожність виконавських прийомів, динаміки, темпоритмічна єдність, відповідність відтворення емоційно-образного складу музичного твору) або комплементарно (рельєфно-фонові підхвати, передавання тематичного матеріалу, переймання та стики музичного розгортання).

У процесі виконавської практики у студентів поступово формуються навички, що ґрунтуються на засадах предмет-

но визначених функціонально-рольових взаємодій, і з часом набувають відносної самостійності. Чітко спланована робота музично-виконавського співробітництва передбачає: детермінованість його основних складових змісту музичної діяльності, залежність від виконавських та особистісних якостей виконавців, а також одночасне відчуття виконавців у часі й просторі.

Виконавська практика підказує, що технічно грамотне виконання передбачає: а) синхронізацію звучання всіх партій (єдність темпу й ритму партнерів); б) урівноваженість у силі звучання всіх партій (єдність динаміки); в) узгодженість штрихів усіх партій (єдність прийомів, фразування). Зазначимо, що узгодження темпу й ритму є важливою умовою ефективності не тільки музично-виконавської діяльності, а й багатьох інших видів діяльності.

МЕТОДИКА РОБОТИ У КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОМУ КЛАСІ

Діяльність педагога-музиканта вимагає знання широкого обсягу репертуару, а також творів з шкільної програми для слухання музики. Швидке і якісне засвоєння такого матеріалу може відбуватися завдяки сформованості наступних концертмейстерських умінь та навичок: *читання нот з аркуша, ескізне опрацювання репертуару, добирання на слух мелодій та акомпанементів, транспонування музичних творів, виконання твору під власний супровід*.

Опанування цими навичками дає змогу збільшити кількість опрацьованих творів. У набутті навичок *читання з аркуша* важливо пам'ятати що:

- не варто захоплюватися занадто складним репертуаром для читання з аркуша;
- твори для читання добирати з шкільної програми;

- перш ніж відтворювати нотний текст на інструменті, продивитися запропонований твір і з'ясувати тональність, розмір, темп, фактуру, випадкові знаки альтерації, відхилення, модуляції тощо;
- необхідною умовою успішного читання є зорове випередження, тобто коли зорове сприйняття та розумове осягнення нотного тексту іде на декілька тактів попереду відтворюваного в цей час на інструменті;
- найбільшого спрощення і скорочення в практиці читання набувають серединні фактурні прошарки як такі, що не несуть основного ладово-функціонального навантаження;
- мелодія не підлягає жодним змінам, оскільки вона є змістовною і емоційною основою музичного твору;

- партія баса вимагає максимально точного відтворення, тому що є ладогармонічною основою всієї фактури;
- важливим є вміння грати не дивлячись на клавіатуру, враховуючи те, що під час читання зір невідривно контролює текст, необхідно користуватися прийомами прискореного читання вертикальних і горизонтальних нотних структур, орієнтуючись на стереотипні графічні угруповання, інтервали, акорди та гами, арпеджіо, ритмоінтонаційні комплекси.

Під час *ескізного вивчення* творів важливим є утворення попереднього комплексного уявлення про певний твір, усвідомлення його образного змісту ("Залітай, залітай" С. Людкевича, "Бажання" Ф. Шопена, "Стороною дощик іде" К. Домінчена, "Варіації на тему Россіні" Ф. Шопена, "Арія" Й. С. Баха). Бажано проводити глибокий вербальний і виконавський аналіз твору, шукати елементи виразності, потрібні для його конкретного відтворення. "Без уміння розібратися у творі, без ясно усвідомленого завдання (про що і як сказати) навряд чи може бути досягнуто бажаного результату" (М.Фейгин).

Ескізне вивчення в умовах концертмейстерського класу має свої особливості. На першому етапі, коли створюється "робоча гіпотеза" виконання, необхідне формування уявлення не лише фортепіанної та вокальної партій, змісту літературного тексту, але й загального, синтетичного уявлення твору, його головного настрою. Асоціації, що виникають при цьому, будуть значно яскравішими, конкретнішими, ніж у вивченні суто інструментальної музики. Чіткіше усвідомити партію соліста допоможуть знання про звукоутворення та інтонування вокальне дихання та фразування, одержані студентом у вокальному класі.

У роботі над камерно-вокальними творами крім завдань, які вирішуються в

ескізному вивченні сольних фортепіанних творів, охоплюють також завдання ансамблевого характеру (відчувати музичні наміри партнера, бути гнучким в акомпанементі). Важливо вміти грати твір з одночасним інтонуванням вокальної партії, що дозволить значно швидше вирішувати різноманітні концертмейстерські завдання ("Якби я вмiла вишивати" Н. Андрiєвської, "Мiсяцю ясний" С. Гулака-Артемовського, "Ave Maria" Дж. Каччiні).

Під час ескізного вивчення твору особливий акцент маємо робити на значенні аналітичного підходу до матеріалу, намагаючись з'ясувати найбільш придатні до цього випадку методи роботи, які б значно підвищили "продуктивність" праці, зменшили б кількість потрібних для досягнення задовільного (позитивного) результату програвань. Спочатку потрібно поставити завдання зіграти з максимальною точністю, без зупинок і повторень пісню чи романс (підібрані заздалегідь відповідно рівня виконавського розвитку виконавця), у яких відсутні моменти виконавської складності, різноманітна динаміка тощо. Це можуть бути пісні з шкільного репертуару, окремі романси, українські народні пісні ("На зеленому горбочку" Б. Фільц, українські народні пісні "Ой на горі жито", "Ой ходила дівчина бережком", "Ой за гаєм, гаєм", "Іванчику-білоданчику"). У процесі формування комплексних уялень, здійснюється виконавський і теоретичний аналіз твору (за допомогою викладача). Вихідним пунктом у вивченні вокальних творів є літературний (поетичний) текст, і відображення його емоційно-психологічного змісту в музиці. Наступним етапом має бути програвання на інструменті чи інтонування мелодії голосом, уважне прослуховування її фразування, динаміки. Важливим при цьому є проспівування мелодії подумки під час акомпанування.

Виходячи з конкретної фактури твору, корисно виконавцям скласти тренувальні формули, наприклад, зібрати представлені у вигляді фігурацій гармонії, об'єднавши їх в акорд і простежити логіку гармонічного розвитку тканини музичного твору; вилучити з нотного тексту і програти окремо баси і гармонічні побудови, що стоять на сильній долі тактів і є опорними в метроритмічному русі, дотримуючись визначеного темпу. Щоб акцентувати увагу студента на прослуховуванні в ансамблі партії соліста, доцільно запропонувати йому зіграти одночасно бас і мелодію ("Подоляночка" Л. Ревуцького, "Рідна наша мова" О. Беца, "Арія" Й. С. Баха, "Мелодія" Г. Генделя).

Якість текстового програвання поступово має наближатися до кінцевого рівня, тобто інтерпретація має стати переконливою, яскравою. При цьому необхідно обмірковувати динамічний план виконуваного твору, насиченість різних побудов вертикального розвитку фактури, визначення епізодів, в яких відбуваються динамічні зміни в цілому, відповідно до кульмінаційного піднесення, згущення фактури, експресивності музики. У вивченні шкільного пісенного репертуару з молодшими школярами, бажано враховувати особливості акомпанементу пісень, оскільки дуже насичений акомпанемент може призвести до форсування учнями голосу.

Бажаним є вироблення навичок досягнення вільного орієнтування на клавіатурі, а також уміння бачити (охоплювати) всі ряди музичного тексту (вокальна партія, партитура, акомпанемент) і клавіатуру одночасно (вона залишається в полі периферійного зору, де потрібно займати найбільш зручну позицію за інструментом).

Почуття ансамблю є важливою професійно-педагогічною якістю вчителя музики

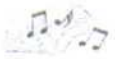
і передбачає здатність в процесі спільного виконання оцінювати гру (або спів) партнерів на образно-емоційному, метроритмічному та динамічному рівнях і співвідносити з нею власне виконання.

Розвитку відчуття ансамблю, вміння втілювати музичний образ в єдиному виконавському плані та співставляти динамічний і агогічний задум із партнером сприяють такі види роботи в концертмейстерському класі як спільне вивчення народних і шкільних пісень, романсів з ілюстратором та акомпанування інструменталістам, а також активна концертмейстерська практика.

Класифікація типів акомпанементів:

1. Акомпанемент "гармонічна підтримка". (Наприклад: М. Лисенко. Дощик; М. Глінка. Сл. В. Забіли. Гуде вітер вельми в полі; М. Глінка. Сл. В. Забіли. Не щечечи, соловейко; М. Лисенко. Пісня Петра з опери "Наталка Полтавка")
2. Акомпанемент "чергування баса й акорду". (Польська народна пісня "Зозуля". Обр. А. Сигединського; С. Гулак-Артемівський. Романс Оксани з опери "Запорожець за Дунаєм").
3. Акомпанемент "акордова пульсація". (С. Климовський. Їхав козак за Дунай; М. Лисенко. Сл. І.Франка. Безмежне поле; Ф. Гендель. Арія Альміри з опери "Рінальдо"; Дж. Каччіні. Ave Maria).
4. Акомпанемент "гармонічні фігурації". (П. Чайковський. Мій садочок; невідомий автор. Про Гриця (Ой не ходи, Грицю). Обр. А. Совінського; українська народна пісня. Дивлюсь я на небо. Обр. В. Заремби; О. Білаш. Журавка).
5. Акомпанемент мішаного типу. (М. Лисенко. Уривки з дитячої опери "Коза-дереза" (Пісня Кози-Дерези, Пісня Лисички, Пісня Вовчика, Пісня Рака); М. Римський-Корсаков. Білка. Хор з опери

“Казка про царя Султана”; Л. Лятошинський. Місячні тіні); К. Стеценко. Сл. В. Самійленка. Вечірня пісня.

Існує кілька етапів роботи концертмейстера над акомпанементом вокального твору: *попереднє зорове прочитання нотного тексту; музично-слухове уявлення; попередній аналіз твору, цілісне програвання з поєднанням вокальної і фортепіанної партій; ознайомлення з відомостями про композитора, його стиль і жанри; виявлення стилістичних особливостей твору; відпрацювання на інструменті уривків різної складності; опрацювання сольної і акомпануючої партій; аналіз вокальних труднощів; усвідомлення художнього образу; складання виконавського плану – правильне визначення темпу, виразних засобів, динаміки; опрацювання і відшліфовування твору; репетиційний процес в ансамблі з солістом; втілення музично-виконавського задуму в концертному виконанні.*

Важливою формою роботи в концертмейстерському класі є перекладення вокальних творів для інструментального виконання шляхом поєднання вокальної партії з акомпанементом. У своїй практичній діяльності вчитель музики стикається з потребою такого поєднання через обмеженість вокально-технічних можливостей дитячих голосів. Виконання цього завдання потребує використання значної кількості практичних навичок адаптації творів, а саме: *переміщення та спрощення акордових побудов і гармонічних фігурацій; стиснення гармонічних побудов і акордів у широкому розташуванні; розгортання акорда в гармонічну фігурацію; об'єднання вокальної партії з басовою лінією акомпанементу; сполучення акордової пульсації з басом або мелодією; розподіл середніх голосів між обома руками.*

Акомпанування солістам-інструменталістам має свою специфіку. Кон-

цертмейстеру потрібно чути найдрібніші деталі партії соліста, порівнюючи звучність фортепіано з можливостями солируючого інструмента. Так, акомпануючи скрипці, сила звуку фортепіано може бути більшою, ніж при акомпануванні таких інструментів як альт або віолончель. В акомпанементі солістам на духових інструментах концертмейстер мусить враховувати можливості соліста, брати до уваги моменти взяття дихання у фразуванні. Також необхідно контролювати лад духового інструменту, з урахуванням його розігрівання. Сила, яскравість звучання акомпанементу в ансамблі з трубою, флейтою, кларнетом може бути більшою, ніж в акомпануванні гобою, фаготу, валторні, тубі.

Концертмейстеру також необхідно знати особливості і відмінності рухливості людського голосу, струнних і духових музичних інструментів, особливості нотації сольних партій для різних інструментів – позначення флажолетів, різних мелізмів, альтовий і теноровий ключі.

Успішність концертмейстерської діяльності вчителя музики знігаходиться в тісному зв'язку глибини і системності музично-теоретичних знань, які охоплюють знання з історії і теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм.

Засвоєння таких понять, як стиль, жанр, форма, виконавська інтерпретація, осмислення гармонічної мови музичного твору, властивої йому логіки і організації з погляду історико-культурного процесу, закономірностей образного змісту у всьому комплексі формоутворюючих і виразних засобів, є тим теоретичним фундаментом, на основі якого стає можливим оволодіння основами теорії і методики концертмейстерської майстерності, формування професійно значущих концертмейстерських умінь педагога-музиканта.

Музично-естетичні знання вчителя є системою всіх видів, форм знань і ціннісних орієнтацій в галузі музичного мистецтва: музично-слухові уявлення, поняття, думки, гіпотези, погляди, концепції, теорії. Всі вони є емоційно-інформативним віддзеркаленням у свідомості вчителя об'єктивних явищ, властивостей світу музики і мають етичну і педагогічну спрямованість.

Основою концертмейстерської майстерності є виконавське вміння акомпанувати солісту-партнеру. Уміння координувати свої виконавські дії з солістом вимагає від концертмейстера підвищеної уваги до особливостей вокальної інтонації, знання сольної партії, бачення всього твору: форми, партитури, що складається з трьох стрічок (це і відрізняє концертмейстера від піаніста-соліста). Важливими компонентами концертмейстерської майстерності є також вміння передбачати наміри соліста, музикально і в ансамблі виконувати динамічні і агогічні відтінки, впевнено тримати партнера в заданому темпі, створюючи для нього єдину ритмічну пульсацію.

Уміння читати нотний текст з аркуша є необхідною професійною якістю будь-якого музиканта і особливо вчителя музики, здебільшого поставленого в умови, які вимагають грати по нотах без тривалої попередньої підготовки. Прочитати твір з аркуша – означає швидко схопити і ескізно передати емоційно-образне значення музики, з умовним відтворенням нотного запису.

Успішність процесу і результат читання з аркуша музичних творів залежить від наявності цілого комплексу чинників: уміння швидко і точно пізнавати нотні знаки, сприймати елементи і певні комплекси нотного тексту, уміння швидко аналізувати, синтезувати нотний текст, вільно орієнтуватися на клавіатурі, уміння передба-

чати розгортання музичного тексту, уважності, швидкості опрацювання інформації, здібності до внутрішніх слухових уявлень, мотивів, інтервалів, ритмічного малюнка, штрихів, готовності до раптових змін.

У практичній діяльності вчителю музики досить часто доводиться читати з аркуша музичні твори високої складності. При цьому він неминуче зустрічається з проблемою спрощення нотного тексту, що також вимагає вироблення відповідного уміння (відтворення або пропуску підголосків і прикрас; спрощення і переміщення акордів; перетворення розкладених гармонічних фігурацій в основні гармонічні функції; зміна ритмічно ускладнених послідовностей на елементарну пульсацію).

Учитель музики вирішує суперечність між статичністю нотного тексту і динамікою звучання сьогочасного творення. Виконавські інтерпретаційні межі залежать від умінь оперувати трьома видами нотно-текстових координат: 1) непозначені (або неточно позначені) координати: звук, педалізація, мелізми, агогіка, знаки динамічного і ритмічного нюансування; 2) неточно позначені координати із збільшенням частки композиторських вказівок: темп, усні позначення, виявлення фактури; 3) відносно точно і точно позначені координати: артикуляція, акцентування, штрихи, формоутворююча динаміка, метроритмічний малюнок. Відповідно до цього виділяються вміння емоційної інтерпретації музичного тексту, уміння емоційно-інтелектуальної інтерпретації та уміння інтелектуального трактування музичного твору.

Наступним, не менш важливим професійним умінням, яким повинен володіти педагог-музикант, є *транспонування*. Наявність такого концертмейстерського уміння продиктована у деяких випадках потребою зміни оригінальної тональності

вокального твору через її невідповідність теситурним можливостям виконавця. Транспонування – це перенесення музичного твору як цілісної структури з однієї тональної сфери в іншу, здійснюване на основі музично-слухових уявлень.

Зазначимо, що транспонування є діяльністю, яка вимагає від виконавця постійного музично-слухового самоконтролю, активізації пам'яті, уваги. Як і в читанні нот з аркуша необхідно чути і бачити не окремі звуки, а гармонічні угруповання, відчувати звуковисотні, метроритмічні, структурні, художньо-образні особливості виконання твору в новій тональності. Внутрішнє прослуховування твору, що транспонується, чітко усвідомлення всіх модуляцій і відхилень, функціональних змін, структури акордів, їх розташування, інтервальних співставлень і взаємозв'язків обумовлюється знанням гармонії і умінням застосовувати ці знання в своїй діяльності. Іншою обов'язковою умовою успішного транспонування є володіння типовими апікатурними "формулами" діатонічних і хроматичних гам, а також акордів.

У практичній діяльності вчителя музики інколи постає необхідність виконувати музичний твір не в оригінальній тональності, а, виходячи з теситурних міркувань, у зручній для співу. Завдання транспонування також потребує попередньої підготовки, а саме:

- зорового ознайомлення з текстом, з'ясування основної тональності твору та модуляцій в інші тональності, визначення напрямку руху мелодії й наявності стрибків, гамоподібних, арпеджованих побудов, досягнення метроритмічних особливостей твору, гармонічного аналізу супроводу, лінії баса тощо;
- проведення мовної заміни ключових знаків альтерації оригінальної тональності на знаки нової тональності з відповідни-

ми уточненнями, при транспонуванні на півтона вгору всі бемолі перетворюються на бекари, бекари – на діези, діези – на дубль-діези, а на півтона вниз, навпаки, діези – на бекари, бекари – на бемолі, бемолі – на дубль-бемолі (транспонування на тон, півтора і більше вимагає значної уваги й розвиненої слухової сфери виконавця).

Формування і розвиток уміння добирати на слух пісенний репертуар надає вчителю музики можливість оперативного реагування на появу нових популярних мелодій, стимулює самостійність мислення, музично-інтелектуальну діяльність, вирішує проблему незручної теситури, що поєднується зі складною для транспонування фактурою, розвиває "внутрішній" слух і активізує музично-слуховий самоконтроль, значно розширює репертуарні межі музичного матеріалу, призначеного для використання в навчальній і позакласній діяльності педагога-музиканта.

Щодо добору на слух, то мається на увазі процес відтворення на інструменті реального звучання музичного матеріалу, що зберігається в пам'яті або одержаного на основі нових музично-слухових уявлень.

Процес добору на слух передбачає відтворення чітких внутрішньослухових уявлень, складання плану дій (визначення жанру, характеру твору, осмислення художньо-виразних особливостей гармонічного плану, звуковисотного малюнка мелодії, особливостей фактури викладу, способів її варіювання); активне вслуховування в звуковий результат, співставлення його з музичним уявленням, корегування дій.

Гармонізація мелодій на слух, на відміну від гармонізації як способу рішення задач з курсу гармонії, – практична навичка, що вимагає свободи побудови

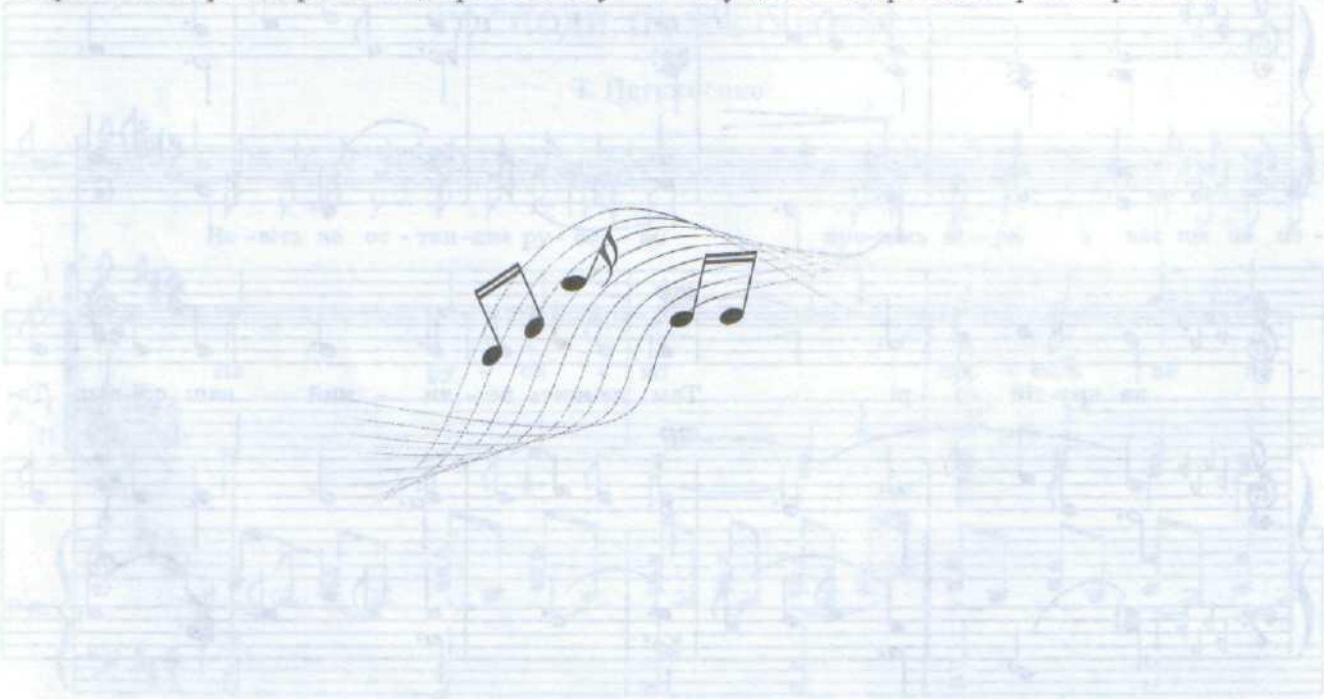
і комбінування на інструменті акордових структур і володіння основними фактурними і ритмічними формулами супроводу. Перераховані структурні ланки добирання на слух вимагають активної інтелектуальної діяльності музиканта, яка ґрунтується на наявному багажі знань і особливостей конкретного твору.

Формування *уміння виконання вокального твору під власний супровід* займає особливе місце в системі концертмейстерської підготовки майбутнього педагога-музиканта, оскільки даний вид виконання найяскравіше відображає специфіку роботи вчителя музики. Уміння поєднувати вокальні і акомпаніаторські функції в процесі виконання пісенного репертуару, здійснювати слуховий контроль за правильним співвідношенням звучання свого голосу і акомпанементу (врівноваження сили звучання акомпанементу і голосу, зберігаючи художній рівень останнього), уміння розподіляти увагу між виконанням музичного твору і спілкуванням з аудиторією за допомогою виразної міміки, що підсилює емоційне сприйняття музики, є запорукою того, що на аудиторію подібне виконання справить яскраве враження, принесе слу-

хачам задоволення, стане зразком досягнення, якого вони прагнуть.

Відмінності у виконавському прочитанні твору є результатом прояву власної творчої індивідуальності музиканта, рівня його виконавської майстерності. Ставлення виконавця до навколишнього світу, його темперамент, особливості мислення відображаються в динамічності створюваного ним музичного образу, його емоційної насиченості, а також на доборі засобів виразності і прийомів інтерпретації.

Отже, концертмейстерська діяльність характеризується особистісними якостями виконавців, що зумовлені складністю завдань їх музично-виконавської діяльності. Освоєння курсу "Концертмейстерський клас" сприяє виробленню у майбутніх педагогів-музикантів необхідних навичок для професійної діяльності; створює міцний фундамент для їх подальшого творчого розвитку; дозволяє менш підготовленим перейти на вищий рівень підготовленості до практичної діяльності; розширює загальний художній світогляд, збагачує виконавську майстерність, сприяє накопиченню творчого багажу для концертмейстерської роботи.

II частина

НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР

ВОКАЛЬНО-ХОРОВІ ТВОРИ

Читання з аркуша

НАШ СПІВЕЦЬ ТАРАС

Слова Г. Бойка, музика М. Дремлюги

Помірно

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of staves. The first system shows the vocal line starting with a trill (tr) and the piano accompaniment. The second system continues the vocal line with lyrics and piano accompaniment. The third system concludes the piece with a trill (tr) in the vocal line and piano accompaniment.

В зе - ле - ні кві -
 - ту - чій Ка - нів на Дніп - рі, па - м'ят - ник на кру - чі,
 на кру - тій го - рі. Там ле - жить ве - ли - кий наш спі - вець Та -

1.
- рас та жи-вий на - ві - ки він в сер-цях у нас.

2.
низь - ко по - кло - нись.

В зелені квітучій
Канів на Дніпрі,
Пам'ятник на кручі,
На крутій горі.
Там лежить великий
Наш співець Тарас
Та живий навіки
Він в серцях у нас.

І дорослі й діти,
Всі туди ідуть,
І найкращі квіти
Кобзарю несуть.
То ж як будеш часом
В Каневі колись.,
Дідусю Тарасу
Низько поклонись.

ГОСПОДИ, ПОМИЛУЙ НАС

Т. Петриненко

Дует
На - віть на ос - тан-нім ру - бе - жі про-мінй ві - ри в нас ще не по -

С. I
II
На ру - бе - жі про - мінй не по -

А. I
II

Ф.п.
p

гас. Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,
гас, Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,

Гос - по - ди, по - ми - луй нас! Нам сво - ю все - ми - лість по - ка -
по - ми - луй нас, по - ми - луй. Ми - лість по - ка -
по - ми - луй нас!

Дует На - віть на ос - тан - нім ру - бе - жі про - мінь ві - ри в нас ще не по -
С. I На ру - бе - жі про - мінь не по -
А. I
Ф.п. *p*

гас, Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,
гас, Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,

mf

Гос - по - ди, по - ми - луй нас! Нам сво - ю все - ми - лість по - ка -
по - ми - луй нас, по - ми - луй. Ми - лість по - ка -
по - ми - луй нас!

-жи прав - до - ю по - всю - ди й по - всяк - час -
-жи нам всю - ди й по - всяк - час -

Т.П. Карпенко КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи, Гос - по - ди, по - ми - луй

Бо - же, збе - ре - жи, нас збе - ре - жи.

f *sp*

нас! По - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,

По - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,

Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй

Гос - по - ди, по - ми - луй нас!

Гос - по - ди, по - ми - луй нас!

В на - ших ду - шах ку - лі і но -

Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре -
і бла - го - сло - ви у доб - рий час.

нас, по - ми - луй, Гос - по -
- жи, Гос - по - ди, по - ми - луй нас! По - ми - луй,
нас збе - ре - жи. По - ми - луй,

нас!
І з ко - лін під - ня - тись по - мо - жи нам,
нас, по - ми - луй.

Т.П. Карпенко КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Бо - же, У - кра - ї - ну збе - ре -
і бла - го - сло - ви у доб - рий час.

нас, по - ми - луй, Гос - по -
- жи, Гос - по - ди, по - ми - луй нас! По - ми - луй,
нас збе - ре - жи. По - ми - луй,

ди, по - ми - луй,
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, Гос - по - ди, по - ми - луй
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, Гос - по - ди, по - ми - луй
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, по - ми - луй

нас! По-ми-луй, Гос - по - ди, по -ми- луй, Гос - по - ди,
 нас, по-ми-луй, Гос - по - ди, по - ми - луй,
 По-ми-луй, Гос - по-ди, по-ми- луй, Гос - по - ди,
 нас! По -ми-луй, по-ми- луй нас, по-ми-луй, Гос - по - ди,
 Гос - по - ди, по-ми-луй, Гос-по-ди, по-ми -луй
 нас, по-ми-луй нас! Гос-по-ди, по - ми - луй, Гос-по-ди, по - ми - луй,

Гос - по - ди, по - ми - луй нас!
 Гос - по - ди, по - ми - луй нас, по - ми - луй нас!
 нас!

Musical notation for the piano introduction, consisting of two staves (treble and bass clef) in D major. The right hand features a complex, arpeggiated texture, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with chords and single notes.

A set of four empty musical staves, two for the vocal line (soprano and alto clefs) and two for the piano accompaniment (treble and bass clefs).

Musical notation for the piano accompaniment, consisting of two staves (treble and bass clef) in D major. The right hand plays a melodic line with eighth notes, and the left hand provides a steady accompaniment.

На - ші ду - ші ни - ді - ють в ір - жі, а - ле про - мінь ві - ри не по -

Musical notation for the vocal line, consisting of a single staff in D major. The melody is written in a soprano clef and includes the lyrics.

ду - ші в ір - жі, про - мінь не по -

Musical notation for the piano accompaniment, consisting of two staves (treble and bass clef) in D major. The right hand plays a melodic line with eighth notes, and the left hand provides a steady accompaniment.

Musical notation for the piano accompaniment, consisting of two staves (treble and bass clef) in D major. The right hand plays a melodic line with eighth notes, and the left hand provides a steady accompaniment.

гас. Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,

Musical notation for the vocal line, consisting of a single staff in D major. The melody is written in a soprano clef and includes the lyrics.

гас. Бо - же, У - кра - і - ну збе - ре - жи,

Musical notation for the piano accompaniment, consisting of two staves (treble and bass clef) in D major. The right hand plays a melodic line with eighth notes, and the left hand provides a steady accompaniment.

Гос - по - ди, по - ми - луй нас! Гріш - ні ді - ти - ді - ти не чу -
по - ми - луй нас, по - ми - луй. Гріш - ні не чу -
по - ми - луй нас!
- жі, От - че наш, по - чуй їх щи - рий глас.
- жі нам, чу - єш, щи - рий глас.
Бо - же, У - кра - ї - ну збе - ре - жи, Гос - по - ди, по - ми - луй

Бо - же, збе - ре - жи, нас збе - ре - жи,
Бо - же, збе - ре - жи нас, збе - ре - жи,

f *sp*

нас! По-ми-луй, Гос - по - ди, по - ми - луй,
нас! По - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,
По - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй,

По - ми - луй,
Гос - по - ди, по - ми - луй нас, по - ми - луй, Гос - по -
По - ми - луй,
Гос - по - ди, по - ми - луй нас! По - ми - луй,
по - ми - луй нас, по - ми - луй - нас!
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,
ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди,
по - ми - луй нас, по - ми - луй, Гос - по - ди,
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй
Гос - по - ди, по - ми - луй, Гос - по - ди, по - ми - луй

нас!
нас, по - ми - луй нас!
нас!

мінь! *rit.*
мінь!

rit.

Навіть на останнім рубежі
Промінь віри в нас ще не погас.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Нам свою всемілість покажи
Правдою повсюди й повсякчас.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Приспів:

Помилуй, Господи, помилуй Господи,
Господи, помилуй нас!

В наших грудях кулі і ножі,
Нас розп'ято й знищено не раз.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

І з колін піднятих поможи нам,
І благослови у добрий час.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Приспів.

Наші душі нидіють в іржі,
Але промінь віри не погас.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Грішні діти - діти не чужі,
Отче наш, почуй їх щирий глас -
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Приспів:

Помилуй, Господи, помилуй Господи,
Господи, помилуй нас! Амінь!

РІДНА НАША МОВА

Слова Ю. Рибчинського, музика О. Беца

Помірно, ніжно

Ф-п. *mf*

mp *a tempo*

Мо-ва, на-ша мо-ва - мо-ва ко-льо-ро - ва, в ній гро-за трав-не-ва й

p

ти-ша ве-чо-ро - ва. Мо - ва, на-ша мо - ва -

літ ми-нув-ших по - вість, віч - но ю - на
му - дрість, си - ва на - ша со - вість.
1.
й сльо-зи за - по - ві-ту.
2.
3.
// сло - во не - за - бут - не.
rit.

The musical score is written for voice and piano. It consists of four systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are in Ukrainian. The score includes first and second endings, a tempo change to 4/4, and a 'rit.' (ritardando) marking. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4.

Мова, наша мова –
 Мова кольорова,
 В ній гроза травнева
 Й тиша вечорова.
 Мова, наша мова –
 Літ минулих повість,
 Вічно юна мудрість,
 Сива наша совість.

Мова, наша мова –
 Пісня стоголоса,
 Нею мріять весни,
 Нею плаче осінь,
 Нею марять зими,
 Нею кличе літо.
 В ній криваві рими
 Й сльози заповіту.

Я без тебе, мово,
 Без зерна полова,
 Соняшник без сонця,
 Без птахів діброва,
 Як вогонь у серці,
 Я несу в майбутнє
 Невгасиму мову,
 Слово незабутнє.

ПОДОЛЯНОЧКА

2. Од устні, устні, цвілючиночці

Од устні, устні, цвілючиночці

Л. Ревуцький

Швиденько

The first system of the musical score consists of three staves. The top two staves are for the vocal line, and the bottom two staves are for the piano accompaniment. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is common time (C). The piano part begins with a *pp* dynamic marking and a *8va* instruction. The melody is characterized by eighth-note patterns.

The second system of the musical score continues the piece. It features a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The lyrics are: "1. Десь тут була по-до-ля-ноч-ка,". The piano part includes a *cresc.* marking and a *p* dynamic marking. The system concludes with a repeat sign.

Хор

десь тут бу - ла мо - ло - де - сень - ка, тут во - на сі - ла,

Тут сі - ла,

тут во - на впа - ла, до зем - лі при - па - ла,

тут впа - ла, при - па - ла,

1. *rit.*

сім літ не вми - ва - лась, бо во - ди не ма - ла.

не вми - ва - лась,

rit.

2. *dimin. e rit.*

бе - ри ту, що скра - ю.

dimin. e rit.

2. Ой устань, устань, подоляночко,
Ой устань, устань, молодесенька,

Вмий своє личко, личко біленьке.
Біжи до Дунаю, бери молоденьку,
Бери ту, що скраю.

Транспонування**КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ**

Слова М. Ваньо і П. Карася, музика М. Балемі

Темп маршу

1. Ся - я ли на сон - ці шаб - лі за - по - рож - ців,
як во - ни на ко - нях гна - ли во - ро - гів...
Ко - заць - ко - му ро - ду не - ма пе - ре - во - ду,
ли - не йо - го сла - ва зда - ле - чі ві - ків. Гей, спі -

Приспів:

про зем - лю

вай, ко - за - ки, про лю - бов, про зем - лю свя - ту! Слав - те,

гей, ко - за - ки, во - лю зо - ло - ту! // - ту!

1., 2. 3.

2. Так, як запорожці.
Стрільці січовії
Гострими шаблями
Очищали світ. –
Козацькому роду
Нема переводу,
– Прапор малиновий
Кликав у похід.

Приспів:
Гей, співай, козаки,
Про любов, про землю святу!
Славте, гей, козаки,
Волю золоту!

3. Квітне наша доля,
Наче маки в полі,
І ранкове сонце
Виплива з дібров...
Козацькому роду
Нема переводу,
Козаки в колисках
Виростають знов.

Приспів.

ОЙ НА ГОРІ ЖИТО

Жваво

Ой на го - рі жи - то... Сидить зай - чик, він ніж - ка - ми

че - бе - ря - є. Ко - ли б та - кі ніж - ки ма - ла, то я б ни - ми

mf *mf* *mf*

че_ бе_ ря_ ла, як той зай_ чик, як той зай_ чик.

Ой на горі жито... Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє.
Коли б такі ніжки мала,
То я б ними чеберяла,
Як той зайчик. (2)

Коли б такі ніжки мала,
То я б ними чеберяла,
Як той зайчик. (2)

Ой на горі просо... Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє.

Ой на горі гречка... Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє.
Коли б такі ніжки мала,
То я б ними чеберяла,
Як той зайчик. (2)

ОЙ ХОДИЛА ДІВЧИНА БЕРЕЖКОМ

Швидко

Ой хо_ ди_ ла дів_ чи_ на бе_ реж_ ком, ой хо_ ди_ ла

дів_ чи_ на бе_ реж_ ком, за_ га_ ня_ ла се_ лез_ ня

ба_ тіж_ ком, за_ га_ ня_ ла се_ лез_ ня ба_ тіж_ ком:

mf p

То я б ними чеберяла,
Як той зайчик. (2)

Ой ходила дівчина бережком, (2)
Заганяла селезня батіжком: (2)

– Іди, іди, селезню, додому, (2)
Продам тебе дідові старому. (2)

За три копи селезня продала, (2)
А за копу дударика найняла. (2)

– Зайграй мені, дударіку, на дуду, (2)
Нехай же я своє горе забуду. (2)

ОЙ ЗА ГАЄМ, ГАЄМ

Не поспішаючи

Ой за га_ єм, га_ єм, га_ єм зе_ ле_ нень_ ким,

mf

там о_ ра_ ла дів_ чи_ нонь_ ка во_ ли_ ком чор_ нень_ ким,

mp cresc.

там о - ра - ла дів - чи - нонь - ка во - ли - ком чор - нень - ким.

Piano accompaniment for the first piece, featuring a treble and bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, creating a rhythmic accompaniment for the vocal line.

Ой за гаєм, гаєм,
Гаєм зелененьким,
Там орала дівчинонька
Воликом чорненьким.

Двічі

Орала, орала,
Не вміла гукати,
Та й найняла козаченька
На скрипочку грати.

Двічі

Козаченько грає,
Бровами моргає...

Вража ж його мати знає,
На що він моргає:

Двічі

Чи на мої воли,
А чи на корови,
Чи на моє біле личко,
Чи на чорні брови?

Двічі

Воли та корови
Усі поздихають,
Біле личко, чорні брови
Повік не злиняють!

Двічі

ІВАНЧИКУ-БІЛОДАНЧИКУ

Швидко

І - ван - чи - ку - бі - лодан - чи - ку, поплинь, поплинь по Дунай - чи - ку,

Piano accompaniment for the second piece, featuring a treble and bass clef with a key signature of two flats (Bb) and a 2/4 time signature. The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, creating a rhythmic accompaniment for the vocal line.

роз - че - ши ру - су ко - су і гар - нень - кі брів - ця,

Piano accompaniment for the second piece, featuring a treble and bass clef with a key signature of two flats (Bb) and a 2/4 time signature. The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, creating a rhythmic accompaniment for the vocal line.

З Ти візь - ми - ся за під - виш - ки, гля - ди со - бі то - ва - риш - ки,

Piano accompaniment for the second piece, featuring a treble and bass clef with a key signature of two flats (Bb) and a 2/4 time signature. The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, creating a rhythmic accompaniment for the vocal line.

гля - ди дру - гу з ка - ли - но - во - го лу - гу.

Іванчику-білоданчику,
 Поплинь, поплинь по Дунайчику,
 Розчеси русу косу і гарненькі брівця.

Ти візьмися за підбоки,
 Покажи нам свої скоки,
 Розчеси русу косу і гарненькі брівця.

Ти візьмися за під вишки,
 Гляди собі товаришки,
 Гляди другу з калинового лугу.

ЛУГОМ ІДУ, КОНЯ ВЕДУ

Помірно

— Лу - гом і - ду, ко - ня ве - ду, роз - ви - вай - ся, лу - же!

Сва - тай, ме - не, ко - за - чень - ку, люб - лю те - бе ду - же!

– Лугом іду, коня веду,
Розвивайся, луже!
Сватай мене, козаченьку,
Люблю тебе дуже! *Дівчі*

Ой хоч сватай, хоач не сватай,
Хоч так присилайся,
Щоб та слава не пропала,
Що ти залицявся. *Дівчі*

– Ой коли б ти, дівчинонько,
Трошки багатенька,
Взяв би тебе за рученьку,
Повів до батенька. *Дівчі*

– Ой коли б я, козаченьку,
Трошки багатенька,
Наплювала б я на тебе
Й на твого батенька. *Дівчі*

Ой коли б я, козаченьку,
Та й забагатіла,
То я б тебе, ледачого,
Й за харч не схотіла. *Дівчі*

– Бодай же ти, дівчинонько,
Тоді заміж пішла,
Як край битої дороги
Рута-м'ята зійшла! *Дівчі*

ПІСНЯ ЛИСИЧКИ

Музика М. Лисенка (з опери "Коза-Дереза")

Не швидко
Не быстро

p

Я ли_сич_ка, я сес_трич_ка, не сид_жу без ді_ла: я гу_сят_ка пас_ла,

p

по_лю_вать хо_ди_ла, я гу_сят_ка пас_ла, по_лю_вать хо_ди_ла.

росо cresc.

росо cresc.

B 7 B 7 M B 7 B

Я лисичка, я сестричка,
Не сиджу без діла:
Я гусятка пасла,
Полювать ходила.

Двічі

А тепер мені в неділю
Треба відпочити,

Двічі

Свою хатку гарнесенької
Треба прикрасити.

Двічі

А щоб краща, а щоб краща
Була моя хатка,
Піти треба у гайочок
Квіточок нарвати.

Двічі

ОЙ ЄСТЬ В ЛІСІ КАЛИНА

Швидко
Быстро

Ой е-сть в лі-сі ка-ли-на.

f

f

M M M M B

ой е-сть в лі-сі ка-ли-на, ка-ли-на.

fp

B B M 7 M M M

B-2 3

ПОВІЯВ ВІТЕР СТЕПОВИЙ

Українська народна пісня

Повільно *mf* F C

1. По - ві - яв ві - тер сте - по - вий, тра -
 ва ся по - хи - ли - ла, впав в бо - ю сі - чо - вий стрі -
 лець, дів - чи - на за - ту - жи - ла.

Повіяв вітер степовий,
 Трава ся похилила.
 Впав в бою січовий стрілець,
 Дівчина затужила.

А був то хлопець молодий,
 Йому лише кохати.
 Він впав, мов той сухий листок,
 Повік буде лежати.

Летить ворон з чужих сторін
 Та й жалібно кричить:
 "Вставай, козаче молодий,
 Твоя дівчина плаче".

Заплаче мати не одна,
 Заплаче Україна,
 Бо не одного козака
 Земля сира накрила.

НЕ ЦУРАЙСЯ ПІСНІ

Слова М. Федунця, музика В. Кравчука

Не поспішаючи *mf* Cm Fm G7

1. Не цу - рай - ся піс - ні, я - ку чув од
 ма - ми, не згу - би - ла мо - ва
 пра - ді - лів тво - їх. Бо зрек - ти - ся

пра - ді - лів тво - їх. Бо зрек - ти - ся
 Fm B7 E^b Fm
 піс - ні, що цві - ла ві - ка - ми - мов за -
 Cm A^b G7 Cm
 будь на - род свій даль йо - го до - ріг.

2. У народу й пісні
 Є святі спільноти -
 Є земля єдина,
 Воля вища є.
 А народ свій втрапиш -
 Хто ти є і що ти?
 Мов пора смеркальна,
 День тоді стає.

3. У яких би фарбах
 Небо не світилось,
 Збережи кровинку
 Рідного тепла.
 Тільки б вічні зорі
 В криниці дивились,
 Тільки б наша пісня
 Нас пережила.

УСМІХНИСЬ, МОЯ МАМО

Слова К. Грубляк, музика М. Мельника

Наспівно, легко

Am *tr* Dm E7
 1. Ус-міх-ни-сь, мо-я ма - мо, при-йде зно-ву вес
 Am A7 Dm
 - на, і роз-та-нуть ту - ма - ни,
 G7 C Gm
 ти, як зір-ка яс - на. Ніж-на, на - че бе-
 A7 Dm
 різ - ка, як то-по-ля сум - на.
cresc. H7 E7
 Від-по-чинь, мо-я лю - ба, ти у ме-не од-
 Dm⁶ E7 Am E7
 на. **Приспів:** Ма - мо, при - гор -

Am E7 Dm⁶

Gm A7 Dm

E7 Dm E7

F Dm

1 E7 Am Dm E7

2 E7 Am

2. Твої руки ласкаві,
Як нагомлені крила,
Ніжно-ніжно цілую,
Моя горлице сива.
Ти мені дарувала
Все життя, цілий світ.
Моє сонечко миле,
Відпочинь, відпочинь.

3. Твої очі привітні
Від біди бережуть,
А слова заповітні
В моїм серці живуть.
Не захмарить світанки
Сивиною років.
За недоспані ранки
Я вклоняюсь тобі.

Приспів:

Мамо, пригорни до себе сина,
Час дитинства поверни – і знов,
Заспіває під вікном калина
Про синівську вірність і любов.

Приспів.

ПІСНЯ ПРО ВЧИТЕЛЬКУ

Слова А. Малишка, музика П. Майбороди

У темпі вальсу

mf Am E7 Am E/Am D/G7 G7 C G/C D/G7 G7

1. Со-неч-ко вста-є, і шу-мить тра ва, ба-чустеж-ку,
D/G7 G7 C E/Dm H/E7 E7 Am C/Am Dm A/D

де про-хо-диш ти, рід-на ти, вчи-тель-ко мо-я,
E7 F E/A7 Dm C/Am Dm F/Dm E7 H/Dm

зо-ре сві-то-ва, звід-ки ви-гля-да-ти, де те-бе зна-
C/Am H/E7 Am Dm A/Dm H/E7 E7 F E/A7

йти? Вчи-тель-ко мо-я, зо-ре сві-то-ва,
Dm A/Dm C/Am Am H7 E7 1 Am 4 Am

звід-ки ви-гля-да-ти, де те-бе зна-йти. //-ні.

2. На столі лежать зошити малі,
Дітвора щебече золота, золота.
І летять, летять в небі журавлі,
Дзвоник ніби кличе молоді літа. *Двічі*

3. Скільки піросло й полетіло нас
На шляхи землі, в ясну блакить, у блакить.
А що в тебе знов та доріжка в клас,
Під вікном у школі явір той шумить. *Двічі*

4. Знов приходить юнь, і шумить трава,
Пізнаю тебе я при вогні в наші дні.
Вчителько моя, зоре світова,
На Україні милій, в рідній стороні. *Двічі*

ПІСНІ ТА РОМАНСИ

Робота з ілюстратором, ескізне опрацювання

ЗАЛІТАЙ, ЗАЛІТАЙ

С. Людкевич

Спокійно, співуче

sempre più p e dolce

За - лі - тай, за - лі - тай,

p dolce

си - вий го - лу - бонь - ку,

за - зи - рай, за - зи - рай

pp

в мо - ю ква - ти - ронь - ку.

Си - вий го - луб за - зи - ра - є,

pp

ква - ти - ронь - ку от - ви - ра - с: — На доб - рий день, ми - ла,

Для закінчення *rall.*

го - лу - бонь - ко си - ва. - ва - с.

rall. *pp*

Залітай, залітай, сивий голубоньку,
 Зазирай, зазирай в мою кватироньку.
 Сивий голуб зазирає, кватироньку отвирає: | *Двічі*
 — На добрий день, мила, голубонько сива.

А вже день минає, сонечко заходить,
 Чогось мій миленький до мене не ходить.
 Чи го вода замулила, чи го інша заманила, | *Двічі*
 Що мя покидає, у мя не буває.

НА ЗЕЛЕНОМУ ГОРБОЧКУ

Музика Б. Фільц, слова Лесі Укарїнки

Ruholivo *mf*

На зе -
лі до

-ле - но - му гор - боч - ку, у виш - не - во - му са - доч - ку при - ту -
бі - ло - ї ха - тин - ки, не - мов ма - ти до ди - тин - ки, вий - шло

-ли - ла - ся ха - тин - ка, мов ма - лень - ка - я ди - тин - ка, сти - ха
сон - це, за - сві - ти - ло і ха - тин - ку зве - се - ли - ло, вий - шло

f

вий - шла ви - гля - да - ти, чи не вий - де ї - ї ма - ти.
сон - це, за - сві - ти - ло і ха - тин - ку зве - се - ли - ло,

mf

mf

зве - се - ли - ло, зве - се -

tr

8va-----

-ли - ло.

8va-----

ppp

ЯКБИ Я ВМІЛА ВИШИВАТЬ

Музика Н. Андрієвської, слова Л. Вєви

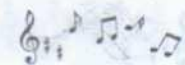
Помірно

rit. *mf a tempo*

Як-би я вмі-ла ви-ши- вать, роз-ши-ла б я дні-про - ві

rit. *a tempo* *mp* *m.d.*

го - рі, щоб їх то - бі по-да-ру - вать, щоб їх то - бі по-да-ру -

rit. *f a tempo*

-вась, як - би я вмі - ла ви - ши - вась, як - би я вмі - ла ви - ши -

rit. *a tempo* *f*

1.2 3

-вась. -хась.

f

A...

tr

f Як-би я вмі-ла так ко-хать. *rit. poco a poco*

mf *rit. poco a poco*

mp *p*

Якби я вміла вишивать,
Розшила б я дніпрові зорі,
Щоб їх тобі подарувать, (2)
Якби я вміла вишивать. (2)

Якби я вміла малювать,
Намалювала б ніжні маки,
Щоб їх тобі подарувать, (2)
Якби я вміла малювать. (2)

Якби я вміла так кохать,
Як не кохав ніхто на світі,
Щоб все тобі подарувать, (2)
Якби я вміла так кохать. (2)

МІСЯЦЮ ЯСНИЙ

Романс Оксани з опери "Запорожець за Дунаєм"

С. Гулак-Артемовський

Помірно

f *p*

tr

tr

Мі - ся - цю яс - ний,
Ор - лонь - ку си - зий,

tr

зо - рі пре - крас - ні, Бо - жі - ї о - чі тем - но - ї но - чі,
со - ко - ле бист - рий, що вік на во - лі — в за - вид - ній до - лі,

Бо - жі - ї о - чі тем - но - ї но - чі, вас я бла -
що вік на во - лі — в за - вид - ній до - лі, вас я бла -

rit. *a tempo*

rit. *a tempo*

-га - ю, грудь об - лег - чі - те, вість при - не - сі - те з рід - но - го
-га - ю, грудь об - лег - чі - те, вість при - не - сі - те з рід - но - го

ten.

colla parte

1

кра - ю.

mf *tr*

2

Знеможено

кра - ю. Ти - хий Ду - на - ю, зе - ле - ний

p *tr*

га - ю, хви - лі ки - пу - чі, віт - ри мо - гу - чі, хви - лі ки -

Ave Maria

rit. *ten.*

-пу - ці, віг - ри мо - гу - ці, вас я бла - га - ю,

rit. *colla parte*

a tempo

грудь об - лег - ці - те, вість при - не - сі - те з рід - но - го

a tempo

кра - ю.

mf

AVE MARIA

Дж. Качініні

Помірно

mf

The first system of the piano accompaniment consists of five measures. The right hand plays a steady eighth-note accompaniment in the right hand, while the left hand plays a simple bass line with whole notes and half notes.

mf

A - ve Ma-

The vocal line begins with a whole rest for the first two measures, followed by a half note 'A' and a quarter note 've' in the third measure, and a half note 'Ma-' in the fourth measure.

mp

The second system of the piano accompaniment consists of five measures. The right hand continues the eighth-note accompaniment, and the left hand continues the bass line.

-ri - a, a - ve Ma - ri -

The vocal line continues with a half note '-ri' and a whole note 'a,' in the first measure, followed by a half note 'a' and a quarter note 've' in the second measure, and a half note 'Ma' and a quarter note 'ri' in the third measure.

The third system of the piano accompaniment consists of five measures, continuing the eighth-note accompaniment in the right hand and the bass line in the left hand.

ХОРОВІ ТВОРИ А-САРЕЛЛА ІЗ СУПРОВОДОМ

First system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a soprano clef with a key signature of two flats and a common time signature. It features a melodic line with a long note followed by a series of eighth notes. The lyrics are "-a!" and "A...". The piano accompaniment is in a grand staff (treble and bass clefs) and features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line with quarter notes in the left hand.

Second system of musical notation. The vocal line continues with the lyrics "A - ve Ma - ri - a!" and "A...". The piano accompaniment continues with the same eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line with quarter notes in the left hand. A repeat sign is visible at the end of the system.

Third system of musical notation. The vocal line continues with a melodic line. The piano accompaniment continues with the same eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line with quarter notes in the left hand.

AVE MARIA

First system of the musical score. It consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a whole note chord, followed by a melodic phrase. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line with some ledger lines in the left hand.

Second system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns, including some ledger lines in the bass line.

Third system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns, including some ledger lines in the bass line.

Fourth system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns, including some ledger lines in the bass line.

ХОРОВІ ТВОРИ А-САРЕЛЛА І З СУПРОВОДОМ

Робота з ілюстратором, ескізне опрацювання

АЗБУКА

В.-А. Моцарт

Легко

C. I
C. II
A.

A, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n,

o, i, i, m, n, o, p, q, i, i, m, n, o, p, d,

r, s, t, u, v, x, ip - ezi - lon, z.

Fine

A, b, a, b, c, d,

e, f, g, h, i, k, l, m, n, o.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, i, i, m, m, n, n, o.

ЩЕДРИК

Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича

Помірно швидко

Щед-рик, щед-рик, ще-дрі-воч-ка, при - ле-ті-ла ла-сті-воч-ка, ста - ла со-бі

mf *pp* *pp*

C.I
C.II
A.I
A.II

ще - бе - та-ти, гос-по-да-ря ви-кли-ка-ти: "Вий - ди, вий-ди, гос - по - да-рю,
-ла со - бі ще - бе -

p

по - ди - ви-ся на ко - ша-ру-
та - ти там о-веч-ки по - ко-ти-лись, а яг-нич-ки

tr *tr*

В те - бе то - вар то - вар
на - ро-ди - лись. В те - бе то-вар весь хо - ро - ший; бу - деш ма - ти

хо - ро - ший
мір-ку гро-шей. В те - бе то-вар весь хо - ро - ший, бу - деш ма - ти

f *f*

dim. Хоч не гро-ші, то по - ло - ва,
 мір - ку гро - шей. *mf* В те бе жін - ка
dim. В те

в те - бе жін - ка чор - но - бро - ва, хоч не гро - ші,
pp чор но - бро - ва, *tr* (Закр. ротом) *dim.*
 бе...

то по - ло - ва, в те - бе жін - ка чор - но - бро - ва. Шед - рик, шед-рик,
mf *pp* *pp*

2. Шед - рик, шед-рик, шед - рі - воч - ка, при - ле - ті - ла *rit.* ла - сті - воч - ка.
pp *pp*

СТОРОНОЮ ДОЩИК ІДЕ

Українська народна пісня, обробка К. Домінчена

Помірно *mf*

C. *mf*

A. *mf*

1. Кру-гом Ма-ри-новь-ки хо-ди-ли ді-вонь-ки, сто-ро-но-ю до-щик і-
 2. Сьо-год-ні І-ва-на, а завт-ра Ку-па-ла, ра-но вран-ці сон-це зі-

- де, сто-ро-но-ю та й на мо-ю ро-жень-
 - йшло, ра-но вран-ці та на мо-ю ро-жень-

Приспів *f*

- ку чер-во-ну. Ой на мо-рі хви-ля,
 - ку чер-во-ну.

при до-ли-ні ро-са, сто-ро-но-ю до-щик і-де,

p *mf*

сто-ро-но-ю та на мій бар-ві-но-чок зе-ле-ний.

мар-ку гро-шею. І те-бе по-вар-юсь хо-ро-шим, бу-деш че-ти

ЗІРКА ЗАСІЯЛА В НЕБІ УКРАЇНИ

Слова і мелодія народні,
обробка для однорідного хору у супроводі фортепіано Б. Ліпмана

Помірно, з почуттям

C.I
C.II
A.I
A.II
Ф-п

Introduction for vocal parts (C.I, C.II, A.I, A.II) and piano (Ф-п). The piano part features a rhythmic accompaniment in 2/4 time, with chords in the right hand and a melodic line in the left hand.

1,2 Зір-ка за-сі-я-ла в не-бі У-кра-ї-ни,

First system of the vocal melody and piano accompaniment. The vocal line begins with a treble clef and a key signature of one flat. The piano accompaniment continues with chords and a melodic line.

дов-го-ждан-ну во-лю при-нес-ла. Це нам по-да-

Second system of the vocal melody and piano accompaniment. The vocal line continues with the lyrics. The piano accompaniment provides harmonic support.

ру - нок Бо - жо - і ди - ти - ни, це Гос - под - ня

лас - ка нам зі - йшла. ла. - ла.

1. 2. 2. (2 куплета)

3. О І - су - се ми - лий,

мо - лить вся Укра - і - на, най - щі - рі - шу вдяч - ність

воз - да - є. О Ди - тят - ко Бо - же, як Бог і лю -

ди - на, нам бла - го - сло - вен - ня дай Сво - є.

О Ди - тят - ко Бо - же, як Бог і лю - ди - на,

нам бла - го - сло - вен - ня дай Сво - є.

Зірка засіяла в небі України,
 Довгожданну волю принесла.
 Це нам подарунок Божої Дитини, *Двічі*
 Це Господня ласка нам зійшла

Ненько Україно, повернись до Бога,
 Свій народ до Нього поведи.
 І зло не досягне нашого порога, *Двічі*
 Він заступить край наш від біди.

О Ісусе милий, молихь вся Вкраїна,
 Найщирішу вдячність воздає.
 О Дитятко Боже, як Бог і людина, *Двічі*
 Нам благословення дай Своє.

БАЖАННЯ ("Zyczenie")

Музика Ф. Шопена, слова С. Витвицького,
український текст Я. Кренціва

Не поспішаючи

mf

tr

Як - би я со - неч - ком
Gdy - бут ja by - la

cresc. *tr*

у не - бі сі - я - ла, для те - бе, дру - же мій, тіль - ки і бли - ша - ла.
slo - necz - kiet na nie - bie, nie swie - ci - la - бут як tyl - ko dla cie - bie.

cresc. *p*

senza tempo

А не для ніч - ки, а не для річ - ки, для те - бе я б сі - я - ла
A - ni na wo - du, a - ni na la - sy: a - le przez wszyst - kie cza - sy

sf senza tempo

a tempo *cresc.* *mp*

під ві - кон - цем зран - ку, на тво - є - му ган - ку, а не для ніч - ки,
pod twet o - kien - kiem, i tyl - ko dla cie - bie, gdy bym w slo - necz - ko

p a tempo *cresc.* *p*

а не для річ - ки.
to - gla zmie - nić sie - bie.

mf

tr

Як - би я пташ - ко - ю
Gdy - бут ja by - ta

cresc. *tr*

у не - бі лі - та - ла, я сво - ї піс - ні для те - бе б спі - ва - ла,
ptasz - kiem z te - go ga - ju, ni - gdzie бут, w zad - нут nie спі - ва - та кра - жу.

senza tempo

а не для ніч - ки, а не для річ - ки, для те - бе я б спі - ва - ла
A - ні па wo - ду, a - ні па la - су, a - le przez wszst - kie cza - су,

sf *senza tempo*

p *a tempo* *cresc.* *mp*

під ві - кон - цем зран - ку, на тво - є - му ган - ку, а не для ніч - ки,
pod twem o - kien - kiet, i tyl - ko dla cie - bie; sze - muż nie to - ge,

p *a tempo* *cresc.* *p*

rit. *a tempo*

а не для річ - ки.
w ptasz - ka zmeie - nić sie - bie.

rit. *mf* *a tempo*

mf

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ (СТРУННІ)

СКРИПКА

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

ПІСНЯ

А. Штогаренко

Agitato ed appassionato

Violin: *f*
Piano: *ff*

Violin: *poco agitato*
Piano: *mf*, *poco agitato*

The musical score consists of seven systems, each with a violin part and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff notation (treble and bass clefs). The violin part is in a single staff. The key signature is two flats (B-flat major or D-flat minor). The time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings. The piano part features complex chordal textures and arpeggiated figures. The violin part includes melodic lines with slurs and ties, and some passages with triplets and sixteenth-note patterns. Dynamic markings include *mf*, *fp*, and *cresc.*. There are also performance instructions like *p* and *8--1*.

Tempo I

The musical score is written for violin and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a violin staff with a *pp subito* marking and a piano staff with a *pp subito* marking. The second system has a violin staff with a *p* marking and a piano staff with a *p* marking. The third system has a violin staff with a *p* marking and a piano staff with a *p* marking. The fourth system has a violin staff with a *f* marking and a piano staff with a *f* marking. The fifth system has a violin staff with a *p* marking and a piano staff with a *p* marking. The sixth system has a violin staff with a *p* marking and a piano staff with a *p* marking. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings.

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The top staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes, followed by a quarter note, and then a half note. The grand staff contains a complex accompaniment with triplets and sixteenth notes.

Second system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two flats, and the time signature is 4/4. The top staff features a melodic line with a triplet of eighth notes, a quarter note, and a half note. The grand staff contains a complex accompaniment with triplets and sixteenth notes.

Third system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two flats, and the time signature is 4/4. The top staff features a melodic line with a triplet of eighth notes, a quarter note, and a half note. The grand staff contains a complex accompaniment with triplets and sixteenth notes.

Fourth system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two flats, and the time signature is 4/4. The top staff features a melodic line with a triplet of eighth notes, a quarter note, and a half note. The grand staff contains a complex accompaniment with triplets and sixteenth notes. The system includes dynamic markings: *p dolce* and *p*.

SALUT
D'Amour
Е. Ельгар

à Carice

Op. 12

VIOLON

p dolc *legation.*

Andantino.

PIANO

mf *pp* *segue*

cresc.

len. *cresc.*

1. 2.

1. 2.
p dol. *dim.* *pp* *rit.* *rit.*

First system of the musical score. It consists of a single staff with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The music features a melodic line with slurs and a dynamic marking of *cresc.* (crescendo) near the end of the system.

Second system of the musical score, marked with a large 'A' at the beginning. It consists of a grand staff with treble and bass clefs. The music is marked *ppp* (pianissimo) and includes a *cresc.* (crescendo) marking. The system concludes with a *Tempo.* (ritardando) marking and the letter 'B'.

Third system of the musical score, marked with a large 'B' at the beginning. It consists of a grand staff with treble and bass clefs. The music includes dynamic markings of *pp* (pianissimo) and *dolcissimo* (dolcissimo), along with a *Tempo.* (ritardando) marking. The system concludes with a *Tempo.* (ritardando) marking and the letter 'C'.

Fourth system of the musical score, marked with a large 'C' at the beginning. It consists of a grand staff with treble and bass clefs. The music is marked *dolce* (dolce) and *p* (piano). The system concludes with a *Tempo.* (ritardando) marking.

Section D: This system features a string part on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The string part includes markings for *string.*, *cresc.*, and *ff*. The piano part includes *cresc.*, *p*, *cresc.*, and *string. sf*. A large letter 'D' is centered above the piano staves.

Section E: This system continues with the string and piano parts. The string part has *accel.* and *cresc.* markings. The piano part includes *accel.*, *p*, and *f rit.* markings. A large letter 'E' is centered above the piano staves.

Section F: This system features a string part and a piano part. The string part begins with *rit. molto*. The piano part includes *pp*, *colla parte*, and *ppp* markings. The tempo is marked *F Tempo più lento*. A large letter 'F' is centered above the piano staves.

Section G: This system features a string part and a piano part. The string part includes *poco rit.* and *rall.* markings. The piano part includes *poco rit.*, *pp*, and *dim.* markings. The tempo is marked *G Tempo.*. A large letter 'G' is centered above the piano staves.

ПРЯЛЯ

М. Лисенко

Скрипка

pp

Andante poco moderato

Ф-но

The musical score is written for violin and piano. It consists of seven systems of music. The first system features a violin part with a long, flowing melodic line marked *rosso f* and a piano accompaniment of chords. The second system continues the violin line with a *dim.* marking and the piano accompaniment. The third system shows the violin part with a *p* marking and a *tr* (trill) marking, while the piano accompaniment has a *dim.* marking. The fourth system features a *rosso f* marking in the piano part. The fifth system continues the violin line with a *p* marking and the piano accompaniment. The sixth system features a *rosso f* marking in the piano part. The seventh system continues the violin line with a *p* marking and the piano accompaniment.

Т.П. Карпенко КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

The musical score consists of six systems, each with a violin part on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings. The dynamics used are *cresc.*, *f*, *dim.*, and *p*. The piano part features chords and moving lines, while the violin part has intricate melodic passages with slurs and ties. The page number 77 is located at the bottom right.

cresc.

cresc.

rall.

rall.

f a tempo

f a tempo

dim. *p* *pp*

dim. *p* *pp*

IV поз. I поз. I поз. V поз. IV поз.

4 1 4 1 1 2 1 3 4 2 3 2 3 1 2

I поз. III поз.

p *p*

I поз. замедляя в темпе

mf *rit.* *p*

III поз. VI поз.

2 1 2 4 3

IV поз. V поз. III поз. II поз. I поз. IV поз.

II поз. I поз.

немного оживленнее IV поз. III поз. I поз.

III поз. I поз.

IV поз. III поз. II поз. I поз.

p *f* *p* *f* *p*

4 0 0 4 4 1 4 1 1 4 4 1 4 1 1 4 4 1 0 1 4 1 1 4

4 1 4 1 4 1 0 3

С 2288 К

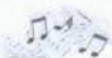
немного скорее

First system of musical notation. Treble clef with notes and slurs. Bass clef with chords. Fingerings: 1-1-1 and 1-1-1 4 3.

Second system of musical notation. Treble clef with notes and slurs. Bass clef with chords. Dynamics: *p^o* and *p*. Performance markings: *III поз.* and *marc.*. Fingerings: 0, 2 3 2 1 4.

Third system of musical notation. Treble clef with notes and slurs. Bass clef with chords. Performance marking: *I поз.*. Fingerings: 3, 1-1-1 4 3.

Fourth system of musical notation. Treble clef with notes and slurs. Bass clef with chords. Performance markings: *III поз.* and *I поз.*. Lyrics: *cre- - - - - scen- - - - - do*. Fingerings: 2 1 2 4 3, 1-1-1 2 3.

ГУМЕРЕСКА

Р. Щедрін

Перестроить 3 стр. на re

Tempo moderato assai con buffoe legante $\text{♩} = 60-63$

The first system of the score features a violin part on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The piano part includes the instruction *ff marcātissimo* and *pp*. The violin part has a *pp* dynamic marking and includes a triplet of eighth notes. The key signature has two flats and the time signature is 2/4.

senza Ped.

The second system continues the piano and violin parts. The piano part features a *sff* dynamic marking and a *p* dynamic marking. The violin part includes a *sff* dynamic marking and a *p* dynamic marking. The piano part includes a *pp* dynamic marking. The system concludes with a triplet of eighth notes and a *pp* dynamic marking.

The third system continues the piano and violin parts. The piano part features a *sff* dynamic marking. The violin part includes a *sff* dynamic marking. The system concludes with a *sff* dynamic marking.

ГУМЕРЕСКА

The musical score is written for piano and consists of five systems. Each system contains a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff notation (treble and bass clefs). The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings. The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The time signature is 4/4. The score includes dynamic markings such as *f*, *mp*, *pp*, *ff*, and *p*. The instruction *distinto espr.* is present in the first system. The score concludes with a double bar line and the word *Fed.* written below the bass staff.

СТАЖИЩІІІІ

First system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a dynamic marking of *ps* and includes the instruction *morendo poco a poco*. The piano accompaniment begins with a dynamic marking of *sf* and later changes to *p*.

Second system of musical notation. It features a vocal line and piano accompaniment. The vocal line has dynamic markings of *mf* and *p*, followed by *pp*. The piano accompaniment also has dynamic markings of *mf* and *p*, followed by *pp*.

Third system of musical notation. It includes a vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a dynamic marking of *p* and includes the instruction *pizz.* and *rit.*. The piano accompaniment has dynamic markings of *sf* and *p secco*, and ends with *fff*.

ПІЦКАТО

Л. Деліб

Andantino

Moderato

rit. a tempo

АНДАНТЕ

25

32

Meno mosso

Конец

38

45

БАНДУРА

КОНЦЕРТ

М. Лисенко-Дністровський

Sostenuto maestoso

Б-ра.

Ф-но

mp

rit.

f

The musical score is arranged in six systems, each containing a piano (piano) and violin (violin) staff. The piano parts are written in treble and bass clefs, while the violin parts are in treble clef. The score includes various musical notations such as dynamics (f, p), articulation (accents, slurs), and ornaments (trills, triplets). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The first system features a piano part with a dynamic range from *f* to *p* and a violin part with a melodic line. The second system continues the piano part with a dynamic of *p* and the violin part with a melodic line. The third system features a piano part with a dynamic of *p* and a violin part with a melodic line. The fourth system features a piano part with a dynamic of *p* and a violin part with a melodic line. The fifth system features a piano part with a dynamic of *p* and a violin part with a melodic line. The sixth system features a piano part with a dynamic of *p* and a violin part with a melodic line.

The musical score consists of seven systems, each with a piano part (grand staff) and a violin part (single staff). The piano parts feature complex textures with frequent triplets and dense chordal structures. The violin part is characterized by rapid sixteenth-note passages and dynamic markings such as *sf*, *f*, and *p*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic hairpins.

The first system of the musical score consists of two systems of staves. The upper system has a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a bass clef staff. The treble staff contains several triplet figures, indicated by a '3' above the notes. The lower system also has a treble clef staff with a key signature of one sharp and a bass clef staff. The bass staff features a series of chords, with a dynamic marking of *ff* (fortissimo) appearing in the second measure.

The second system is marked *Affetuoso*. It consists of two systems of staves. The upper system has a treble clef staff with a key signature of one flat (Bb) and a bass clef staff. The treble staff contains a melodic line with dynamic markings of *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte). The bass staff contains a rhythmic accompaniment.

The third system continues the *Affetuoso* section. It consists of two systems of staves. The upper system has a treble clef staff with a key signature of one flat and a bass clef staff. The treble staff contains a melodic line with a dynamic marking of *p*. The bass staff contains a rhythmic accompaniment.

The fourth system is labeled *Б-ра* (Basso continuo). It consists of two systems of staves. The upper system has a treble clef staff with a key signature of one flat and a bass clef staff. The treble staff contains a melodic line with a dynamic marking of *mf*. The bass staff contains a rhythmic accompaniment.

The fifth system is also labeled *Б-ра*. It consists of two systems of staves. The upper system has a treble clef staff with a key signature of one flat and a bass clef staff. The treble staff contains a melodic line with a dynamic marking of *p*. The bass staff contains a rhythmic accompaniment.

First system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The right hand has a melodic line starting with a half rest, followed by a quarter note G4, and then a series of eighth notes: A4, B4, C5, B4, A4, G4. The left hand has a half rest followed by a quarter note G3. A dynamic marking *mf* is present above the right hand.

Second system of musical notation. The right hand plays a series of chords: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The left hand plays a series of chords: G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3.

Third system of musical notation. The right hand has a half rest followed by a quarter note G4, and then a series of eighth notes: A4, B4, C5, B4, A4, G4. The left hand has a half rest followed by a quarter note G3.

Fourth system of musical notation. The right hand plays a series of chords: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The left hand plays a series of chords: G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3.

Fifth system of musical notation. The right hand has a half rest followed by a triplet of eighth notes: G4, A4, B4. The left hand has a half rest followed by a quarter note G3.

Sixth system of musical notation. The right hand plays a series of chords: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The left hand plays a series of chords: G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3.

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff. The treble staff contains a melodic line with several triplet markings (indicated by the number '3') and a slur. The bass staff contains a few notes, including a half note and a quarter note.

Second system of musical notation. The treble staff has a whole note chord with a slur. The bass staff has a rhythmic pattern of eighth notes.

Third system of musical notation. The treble staff features a melodic line with triplet markings and a slur. The bass staff has a few notes, including a half note and a quarter note.

Fourth system of musical notation. The treble staff has a whole note chord with a slur. The bass staff has a rhythmic pattern of eighth notes.

Fifth system of musical notation. The treble staff has a whole note chord with a slur. The bass staff has a rhythmic pattern of eighth notes.

Sixth system of musical notation. The treble staff has a whole note chord with a slur. The bass staff has a rhythmic pattern of eighth notes.

Каденція б-ра.

The image displays a musical score for piano and violin. It consists of five systems of staves. The first system shows a piano introduction with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second system features a violin part with a treble clef and a key signature of one sharp, and a piano accompaniment with a bass clef. The piano part includes a *mf* dynamic marking and a triplet of eighth notes. The third system is labeled 'Ф-НО' (Piano) and shows a piano part with a bass clef and a key signature of one sharp, featuring a *f* dynamic marking and a triplet of eighth notes. The fourth system is also labeled 'Ф-НО' and shows a piano part with a treble clef and a key signature of one sharp, featuring a triplet of eighth notes. The fifth system shows a piano part with a bass clef and a key signature of one sharp, featuring a *p* dynamic marking and a triplet of eighth notes. The score includes various musical notations such as clefs, key signatures, dynamics, and triplets.

The musical score is written for piano and consists of six systems of staves. Each system contains a grand staff with a treble and bass clef. The music is characterized by complex rhythmic patterns, including frequent triplets and sixteenth-note runs. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The first system features a prominent triplet in the right hand. The second system continues with similar rhythmic complexity. The third system shows a more active bass line. The fourth system features a dense texture with many notes. The fifth system has a more sparse texture with some rests. The sixth system concludes with a final triplet and a sustained chord.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with treble and bass clefs. The right hand plays a melodic line with some grace notes, while the left hand provides a rhythmic accompaniment. A triplet of eighth notes is marked with a '3' in the bass line.

Second system of musical notation, continuing the piece. It features more complex rhythmic patterns and a triplet of eighth notes in the bass line, marked with a '3'.

Third system of musical notation, starting at measure 154. The right hand has a melodic line with grace notes, and the left hand has a bass line with a triplet of eighth notes marked with a '3'.

Fourth system of musical notation, also starting at measure 154. This system is characterized by dense chordal textures in both hands, with multiple triplets of eighth notes in the bass line, each marked with a '3'.

Fifth system of musical notation, continuing the dense chordal texture. The right hand has a melodic line with grace notes, and the left hand has a bass line with a triplet of eighth notes marked with a '3'.

Sixth system of musical notation, featuring a dynamic marking of *f* (forte). The right hand has a melodic line with grace notes, and the left hand has a bass line with multiple triplets of eighth notes, each marked with a '3'.

First system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains chords and melodic lines, while the bass staff contains a steady eighth-note accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#).

Second system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains chords and melodic lines, while the bass staff contains a steady eighth-note accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#).

Third system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. Both staves are mostly empty, indicating a rest or a very sparse accompaniment for this system.

Fourth system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains chords, and the bass staff contains a steady eighth-note accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#).

Fifth system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. Both staves are mostly empty, indicating a rest or a very sparse accompaniment for this system.

Sixth system of musical notation, piano accompaniment. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains chords with long horizontal lines above them, suggesting sustained notes or a specific performance technique. The bass staff contains a steady eighth-note accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#).

КОНЦЕРТНА П'ЕСА

К. Мясков

Moderato

Ф-но.

accel.

Detailed description: This block contains the first system of a piano score. It features a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The music is in a key with one flat (B-flat major or D minor) and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato'. The piece begins with a series of chords in the right hand and a rhythmic accompaniment in the left hand. There are four measures of chords in the right hand, followed by a measure with a fermata. The fifth measure has an 'accel.' marking. The system ends with a double bar line.

Detailed description: This block contains the second system of the piano score. It continues the grand staff from the previous system. The right hand has a series of chords, and the left hand has a rhythmic accompaniment. The system ends with a double bar line.

Б-ра.

mf

Andante

mp

Detailed description: This block contains the third system of the score, featuring a violin part and a piano accompaniment. The violin part is on a single staff with a treble clef, starting with a dynamic marking of *mf*. The piano accompaniment is on a grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked 'Andante'. The violin part has a melodic line with some slurs and a dynamic marking of *mp* later in the system. The piano accompaniment has a rhythmic accompaniment. The system ends with a double bar line.

First system of musical notation. It consists of two grand staves. The upper staff is in treble clef and contains a melodic line with various intervals and accidentals. The lower staff is in bass clef and contains a bass line with dotted rhythms. A dynamic marking *mp* is present in the first measure of the upper staff.

Second system of musical notation. It consists of two grand staves. The upper staff continues the melodic line from the first system. The lower staff continues the bass line with dotted rhythms. The notation includes various chords and intervals.

Third system of musical notation. It consists of two grand staves. The upper staff features a melodic line with slurs and ties. The lower staff continues the bass line with dotted rhythms.

Fourth system of musical notation. It consists of two grand staves. The upper staff contains a melodic line with slurs and ties. The lower staff continues the bass line with dotted rhythms.

First system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes. A *rit.* marking is present above the treble staff.

Moderato

Second system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes.

Third system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes.

Fourth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes. A *p.* marking is present below the bass staff.

Andante

Fifth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes.

Sixth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes a melodic line in the treble clef with slurs and a bass line with a few notes. A *p.* marking is present below the bass staff.

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals.

Second system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals.

Third system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals.

Fourth system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals.

Fifth system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals. Includes the dynamic marking *mp*.

Sixth system of musical notation, featuring a treble and bass clef staff with complex rhythmic patterns and accidentals.

First system of musical notation, consisting of two grand staves. The upper grand staff contains a treble clef staff with a complex melodic line featuring many sixteenth notes and slurs, and a bass clef staff with a simpler accompaniment. The lower grand staff contains a treble clef staff with chords and a bass clef staff with a simple accompaniment.

Second system of musical notation, consisting of two grand staves. The upper grand staff continues the melodic line from the first system, ending with a *trp* (trill) marking. The lower grand staff continues the accompaniment.

Third system of musical notation, consisting of two grand staves. The upper grand staff features a complex texture with many sixteenth notes and slurs. The lower grand staff continues the accompaniment with various rhythmic patterns.

First system of musical notation, consisting of two grand staves (treble and bass clefs). The upper staff contains a melodic line with various ornaments and dynamics. The lower staff contains a complex rhythmic accompaniment with many sixteenth notes and chords. A dynamic marking *f* is present at the beginning.

Second system of musical notation, continuing the two-staff format. It features intricate melodic and harmonic development in both staves, with various articulations and dynamics.

Third system of musical notation. The upper staff shows a melodic line with a *gracioso* (grac) marking. The lower staff continues the accompaniment. The system concludes with a key signature change to one sharp (F#).

ЦИМБАЛИ

Опрацювання з ілюстратором

ФАНТАЗИЯ НА УКРАЇНСЬКІ ТЕМИ

О. Незовибатько

Повільно

First system of the musical score. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff begins with a *mf* dynamic marking. The music is in 4/4 time and features a series of chords and melodic lines in both hands.

Second system of the musical score. It continues the piece with similar chordal textures in both hands. The bass line features some rhythmic patterns with '7' markings, possibly indicating a specific fingering or a 7th chord.

Third system of the musical score. The treble staff starts with a *mf* dynamic marking, while the bass staff starts with a *p* dynamic marking. The piece concludes with a final chord in the treble and a sustained bass line.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef with a melodic line. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs) with a piano accompaniment. The music is in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The first measure of the piano part features a triplet of eighth notes in both hands.

The second system of musical notation continues the piece. The top staff has a melodic line starting with a forte (*f*) dynamic. The piano accompaniment in the grand staff continues with rhythmic patterns, including triplets and chords.

The third system of musical notation shows further development of the melodic and accompaniment parts. The top staff features a melodic line with a forte (*f*) dynamic. The piano accompaniment includes a triplet of eighth notes in the bass line.

230

Каденція

Темп I

mf *rit.*

a tempo

Рухливо

mf *a tempo* *p*

p

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp (F#). The music features a steady eighth-note accompaniment in the piano part and a more active melodic line in the upper voice.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff has dynamic markings *f* and *p*. The middle and bottom staves have dynamic markings *f* and *p*. The piano accompaniment continues with eighth notes, while the upper voice has a melodic line with some rests.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff has dynamic marking *f* and includes the letters 'л п - л' above the notes. The middle and bottom staves have dynamic marking *f*. The piano accompaniment continues with eighth notes, and the upper voice has a melodic line with some rests.

Темп I

rit.

sp

a tempo

a tempo

Рухливо

f

p

ГОПАК

The first system of musical notation for 'Gopak'. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in 2/4 time. The first measure of the treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The grand staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

The second system of musical notation. The top staff continues the melodic line. The grand staff below features a piano (*pp*) dynamic marking. The bass line is particularly active, with a series of sixteenth-note patterns in the left hand.

The third system of musical notation. The top staff features a melodic line with a fermata over the first measure and a series of sixteenth-note runs in the second measure, with fingerings 6 and 9 indicated. The grand staff below continues the accompaniment, with a fermata over the first measure and a sixteenth-note pattern in the left hand, with a fingering of 7 indicated.

First system of musical notation, featuring a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of two sharps (F# and C#). The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, some beamed together, and includes slurs and accents.

Second system of musical notation, featuring a piano accompaniment. The right hand (treble clef) is marked *pizz.* and *mf*, playing chords and moving lines. The left hand (bass clef) is marked *pp* and features triplet patterns. The key signature remains two sharps.

Third system of musical notation, featuring a melodic line on a treble clef staff marked *colla bacchetta* and *p*. It includes triplet patterns and a *rit.* (ritardando) marking. The piano accompaniment in the lower staves also includes *rit.* markings and ends with a *pp* (pianissimo) dynamic. The key signature remains two sharps.

ГОПАК

М. Мусоргський

З опери "Сорочинський ярмарок"

Бадьоро

mf

mf

sf

f

p cresc.

p cresc.

ГОПАК

The first system of musical notation for 'Gopak'. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature is one sharp (F#). The music features a melodic line in the upper treble and a rhythmic accompaniment in the grand staff. Dynamics include *f* and *V* (accents).

The second system of musical notation for 'Gopak'. It follows the same three-staff structure. The music continues with various rhythmic patterns and dynamics, including *f* and *ff* (fortissimo).

colla borchetta

The third system of musical notation for 'Gopak'. It continues the piece with similar notation and dynamics. The piece concludes with a final cadence in the grand staff.

First system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass). The key signature is one sharp (F#). The first staff has a melodic line starting with a treble clef and a key signature of one sharp. The grand staff has a piano accompaniment. Dynamics include *p* (piano) and *sf* (sforzando).

Second system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass). The key signature is one sharp (F#). The first staff has a melodic line. The grand staff has a piano accompaniment. Dynamics include *sf* (sforzando).

Third system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass). The key signature is one sharp (F#). The first staff has a melodic line. The grand staff has a piano accompaniment. Dynamics include *v* (accents).

First system of musical notation, consisting of three staves (treble, grand staff, and bass). The key signature is one sharp (F#). The music features eighth and sixteenth notes with various articulations, including accents and slurs. The grand staff contains chords and single notes, while the bass staff has a steady eighth-note accompaniment.

Second system of musical notation, consisting of three staves. The key signature is one sharp (F#). The music continues with eighth and sixteenth notes. Dynamic markings include *p* (piano) in the first and third measures. The grand staff shows complex chordal textures, and the bass staff maintains a rhythmic accompaniment.

Third system of musical notation, consisting of three staves. The key signature is one sharp (F#). The music features dynamic markings of *mf* (mezzo-forte) and *sf* (sforzando). The grand staff includes chords and melodic lines, while the bass staff continues with its accompaniment. The system concludes with a double bar line.

First system of musical notation. It consists of a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass staves) below it. The music is in a key with one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The first system contains four measures. The first two measures are marked with a forte dynamic (*sf*). The second system contains two measures, also marked with *sf*.

Second system of musical notation. It consists of a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass staves) below it. The music continues from the first system. The first system contains four measures, with the first two marked *sf*. The second system contains two measures, also marked *sf*.

Third system of musical notation. It consists of a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass staves) below it. The music continues from the second system. The first system contains four measures, with the first two marked *sf*. The second system contains two measures, also marked *sf*. The third system contains two measures, marked *p* (piano).

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has one sharp (F#). The music features a melodic line in the upper treble staff and a rhythmic accompaniment in the grand staff. The word "cresc." is written below the first and second staves. There are several accents (v) above notes in the upper staff and below notes in the grand staff.

Second system of musical notation, continuing the piece. It follows the same three-staff layout. The melodic line continues with some grace notes. The accompaniment remains consistent. The word "cresc." is present in the second system. Accents (v) are used throughout.

Third system of musical notation. The melodic line shows more complex rhythmic patterns. The accompaniment includes some changes in the bass line. The word "cresc." is not explicitly written in this system, but the dynamics continue to build.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has one sharp (F#). Dynamics markings include *f* and *mf*. The music features eighth and sixteenth notes in the upper parts and chords in the lower part.

Second system of musical notation, continuing the three-staff format. It includes dynamic markings such as *f* and *mf*. The notation continues with similar rhythmic patterns and chordal accompaniment.

Third system of musical notation. It includes dynamic markings *p* and *cresc.* (crescendo). The music concludes with a final chord in the grand staff.

First system of musical notation, consisting of three staves (treble, grand, and bass clefs). The music is in G major and 4/4 time. It features a melodic line in the treble clef and a rhythmic accompaniment in the grand and bass clefs. The grand staff contains chords and arpeggiated figures, while the bass staff has a steady eighth-note accompaniment. There are some performance markings like accents and slurs.

Second system of musical notation, consisting of three staves. It continues the piece with a *cresc.* (crescendo) marking in both the treble and bass clefs. The melodic line in the treble clef shows more movement, and the accompaniment in the grand and bass clefs becomes more active.

Third system of musical notation, consisting of three staves. It begins with a *ff* (fortissimo) dynamic marking. The music features a more complex texture with chords and arpeggiated figures in the grand staff and a rhythmic accompaniment in the bass staff. The system concludes with a double bar line.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ

ДУДАРИК

М. Леонтович. (переклад для ансамблю дитячих музичних інструментів А.Поповича, В.Олійника)

Помірно

Музична партитура для ансамблю дитячих музичних інструментів. Включає наступні інструменти:

- Металофон дзвіночок
- Металофон альт
- Духова гармонь
- Румба Маракаси
- Спів
- Ф-но

Музика написана в 2/4 такті. Співачі виконують наступні слова:

f Ді - ду мій! *trp* Ді - ду мій!

Ді - ду мій, ду - да - ри - ку, тиж бу - ло, се - лом і - деш, ка - зна ко - му
 тиж бу - ло, вду - ду гра - сш, тепер те - бе не - ма - є!
 ду - да тво - я гу - ля - є, і пи - щі - ки зо - ста - ли - ся

ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АРСЕНАЛ

12

12

12

12

12

до-ста-ли-ся (далі ті ж слова, що і в Ікупл.)

12

17

17

17

17

17

АКРОНГОЛОП

23

23

23

23

23

23

f Ді - ду мій! *tr* Ді - ду мій!

Діду мій! Діду мій!
 Діду мій, дударису,
 Ти ж було селом ідеш,
 Ти ж було в дуду граєш.
 Тепер тебе немає,
 Дуда твоя гуляє,
 І пищики zostалися,
 Казна кому досталися,
 Діду мій! Діду мій!

ПОДОЛЯНОЧКА

Українська народна пісня

(переклад для ансамблю дитячих музичних інструментів А. Поповича, В. Олійника)

Не поспішаючи

Опрацювання Л. Ревуцького

Металофон
сопрано

Металофон
альт

Трикутник

Румба

Спів

Ф-но

1 2 3

4 5 6

Десь тут була по-до-ля - ноч - ка.

7

десь тут бу - ла мо-ло-де - сень - ка. Тут во-на сі - ла,

10

тут во-на впа - ла, до-зем-лі при-па - ла, сім літ не вми-ва - лась,

13 1. 2.

15

13

бо во-ди не ма-ла. бе-ри ту, що скра - ю.

13

The musical score consists of five systems. The first system has two parts labeled '1.' and '2.'. The second system starts with a measure number '15'. The third system includes the lyrics 'бо во-ди не ма-ла. бе-ри ту, що скра - ю.' and starts with measure number '13'. The fourth system also starts with measure number '13'. The score includes vocal lines, piano accompaniment, and a drum part.

Десь тут була подоляночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона сіла,
Тут вона впала,
До землі припала,
Сім літ не вмивалась,
Бо води не мала.

Ой устань, устань, подоляночко,
Ой устань, устань, молодесенька.
Вмий своє личко,
Личко біленьке.
Біжи до Дунаю,
Бери молоденьку,
Бери ту, що скраю.

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

Д. Крижанівський, інструментування В. Лабунця

Помірно

Хор
Ре - ве та стог - не Дніпр ши - ро -

Кобза I

Кобза-альт

Кобза-тенор

Кобза-бас

Кобза-контрабас

Ударні

Баян (ак-он)

Ф-но *p*

Detailed description: This is a musical score for a concert piece. It features a choir with lyrics in Ukrainian, and instrumental parts for Kobza (I, alto, tenor, bass, and contra-bass), drums, Bayan (accordion), and Piano. The score is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Помірно' (Moderato). The piano part begins with a piano (*p*) dynamic. The Kobza parts have various melodic lines, some with long slurs. The Bayan part has a rhythmic accompaniment. The piano part provides harmonic support with chords and moving lines.

кй, сер - ди - тий ві - тер за - ви - ва,

The musical score consists of several systems. The first system includes a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The piano part features a prominent sixteenth-note arpeggiated pattern in the right hand and a more rhythmic bass line in the left hand. The score is written in a key with one sharp (F#) and a 2/4 time signature.

The musical score is written for voice and piano. It consists of several systems of staves. The top system features a vocal line with lyrics: "го - ра - ми хви - лю пі - дій - ма." The vocal line is marked with *mf* and *f*. The piano accompaniment includes a right-hand part with a melodic line and a left-hand part with chords and bass notes. The score includes dynamic markings such as *mf*, *f*, *p*, and *pp*. There are first and second endings indicated by "1.^a" and "2." above the vocal line. The piano part has a complex texture with many notes in the right hand and chords in the left hand.

ЗАБУТТЯ

А. П'яцолла (скрипичний дует)

The musical score is arranged in three systems. The first system includes Violin I (Скр. I-ав), Violin II (Скр. 2-ав), and Piano (Ф-но). The second system includes Violin I (Скр. I-ав), Violin II (Скр. 2-ав), and Piano (Ф-но). The third system includes Violin I (Скр. I-ав), Violin II (Скр. 2-ав), and Piano (Ф-но). The score is in 4/4 time and G major. Performance markings include *p*, *divisi*, *pp*, *mp*, and *crescendo*. Measure numbers 5 and 11 are indicated at the start of the second and third systems respectively.

ЗВІТ

15

15-18 measures of musical notation. Includes dynamic marking *mf* and performance instruction *espressivo*. A *cutt* marking is present above the first measure of the system.

19

19-22 measures of musical notation.

23

23-26 measures of musical notation.

27

divisi

32

36

40

Violin (V) and Piano (mp) accompaniment for measures 40-43. The violin part features a melodic line with slurs and accents, while the piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a bass line in the left hand.

44 *divis*

Measures 44-47. Measure 44 is marked *divis*. The violin part has a *p* dynamic and *espressivo* marking. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern.

48

Measures 48-51. Measure 48 is marked with a *V* (Violin) and *espressivo* marking. The piano accompaniment has a *mp* dynamic. The violin part features a melodic line with slurs and accents.

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛЬКА

52

Musical score for measures 52-55. It consists of five staves: two for vocal parts (Soprano and Alto) and three for piano accompaniment (Right Hand, Left Hand, and Grand Staff). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some melodic lines in the vocal parts and a rhythmic accompaniment in the piano.

56

Musical score for measures 56-59. It consists of five staves: two for vocal parts and three for piano accompaniment. Measure 56 includes the instruction *mf* *espressivo*. Measure 57 includes the instruction *mp*. There are also some performance markings like *V* and *V* above notes in the piano part. The piano accompaniment features a complex rhythmic pattern with many sixteenth notes.

60

Musical score for measures 60-63. It consists of five staves: two for vocal parts and three for piano accompaniment. The music continues with similar melodic and rhythmic elements as the previous system, with some phrasing slurs and accents.

64

Musical score for measures 64-67. The system consists of four staves: two for the vocal line (soprano and alto) and two for the piano accompaniment (treble and bass clefs). The music is in a key with one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and various articulations such as slurs and accents.

68

Musical score for measures 68-71. The system consists of four staves: two for the vocal line and two for the piano accompaniment. The music continues with intricate rhythmic figures and dynamic markings. A fermata is present over a measure in the vocal line.

72

Musical score for measures 72-75. The system consists of four staves: two for the vocal line and two for the piano accompaniment. The music is marked with a dynamic of *p* (piano) and includes the instruction *v rall.* (ritardando). The piano part features a prominent sixteenth-note accompaniment pattern.

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛЬКА

С. Рахманінов (тріо для дерев'яних духових інструментів)

♩=130

Alto Saxophone

Tenor Saxophone

Trumpet in B $\flat$

Piano

♩=130

5

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

10

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

15

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

19

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

23

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

27

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

31

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

35

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

40

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

35

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

40

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

45

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

48

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

52

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

Musical score for measures 52-56. The score is for Alto Saxophone (A. Sax.), Tenor Saxophone (T. Sax.), Trumpet (Tpt.), and Piano (Pno.). The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4. The A. Sax. part has a melodic line with some grace notes. The T. Sax. part has a more rhythmic accompaniment. The Tpt. part is silent. The Pno. part has a complex accompaniment with chords and moving lines in both hands. A dynamic marking of *mf* is present in the T. Sax. part at measure 55.

57

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

Musical score for measures 57-61. The score is for Alto Saxophone (A. Sax.), Tenor Saxophone (T. Sax.), Trumpet (Tpt.), and Piano (Pno.). The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4. The A. Sax. part has a melodic line with some grace notes. The T. Sax. part has a more rhythmic accompaniment. The Tpt. part is silent. The Pno. part has a complex accompaniment with chords and moving lines in both hands.

СОЛІКА

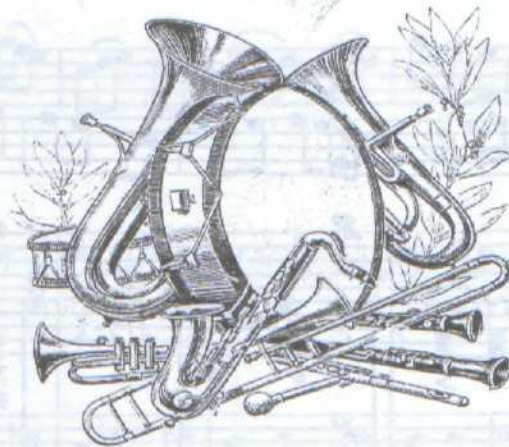
62

A. Sax.

T. Sax.

Tpt.

Pno.

СОПІЛКА

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

ОЙ-РА

О. Бец (Подільський народний танець)

В темпі польки

The first system of the musical score for 'Oy-Ra' consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a 2/4 time signature. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs). The music begins with a double bar line and a repeat sign. The first measure of the piano accompaniment is marked *mf*. The second measure of the piano accompaniment is marked *mp*.

The second system of the musical score for 'Oy-Ra' consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a 2/4 time signature. The middle and bottom staves are a grand staff. The system begins with a measure number '7' and a first ending bracket labeled '1.'.

The third system of the musical score for 'Oy-Ra' consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a 2/4 time signature. The middle and bottom staves are a grand staff. The system begins with a measure number '13' and a second ending bracket labeled '2.'. The first measure of the piano accompaniment is marked *mf*. The second measure of the piano accompaniment is marked *p*. The third measure of the piano accompaniment is marked *mf*.

ПОДЛІСЬКІ ВІКРУТАСІ

20

1. 2.

mp

27

1. 2.

mp

34

1. 2.

ПОДІЛЬСЬКІ ВИКРУТАСИ

Числота з вірша кізке опублікований в Словнику вром
О. Бец

Швидко

Musical score for measures 1-7. The piece is in 2/4 time and B-flat major. The first system shows the vocal line starting with a rest, followed by a melodic phrase marked *mf*. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand.

Musical score for measures 8-14. The vocal line continues with a melodic phrase marked *mf*. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand.

Musical score for measures 15-21. The vocal line continues with a melodic phrase marked *mf*. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand.

ЖАЙВОРОНОК

23

tr
mp

30

1. 2.

mf

35

1. 2.

mf

ПОДІТМ БІГІ ВІКРУТАСВ

41

mp

41

47

mf

1. 2.

47

53

mf

1. 2.

53

ЖАЙВОРОНОК

М. Глінка

Помірно

10

mf p

10

Detailed description: This system contains measures 10 through 14. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one sharp (F#). It begins with a *mf* dynamic and a hairpin crescendo leading to a *p* dynamic. The bottom staff is a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. It features a rhythmic pattern of eighth notes in the bass and arpeggiated chords in the treble, with a *mf* dynamic and a hairpin crescendo leading to a *p* dynamic.

15

p

15

Detailed description: This system contains measures 15 through 19. The top staff continues the melodic line from the previous system, marked with a *p* dynamic. The bottom staff continues the piano accompaniment, maintaining the same rhythmic and harmonic structure as the previous system, also marked with a *p* dynamic.

20

20

Detailed description: This system contains measures 20 through 24. The top staff continues the melodic line, marked with a *p* dynamic. The bottom staff continues the piano accompaniment, marked with a *p* dynamic. The system concludes with a double bar line and repeat signs.

ФЛЕЙТА

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

МЕНУЕТ І СКЕРЦО

Й.С. Бах.

Minuet

The musical score is presented in two systems. The first system begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#), with a dynamic marking of *mf*. It features a flute line with a melodic line and a piano accompaniment with chords and a bass line. The second system starts with a section marker 'A' in a box, continuing the flute and piano parts. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings.

B Badinerie

mf
Allegro
mf
staccato

mf cresc. *f*
mf cresc. *f*

C
f *mf cant.* *f*
f *mf* *f*

mf *cresc.*

f *mf*

f *p*

cresc. *f* *Rit. 2° Volta*

1. 2.

АРИЯ

Й.С. Бах

Lento e molto espressivo

Lento e molto espressivo

con A basso ad.lib.

12

ВОКАЛІЗ
С. Рахманінов

Lentamente, molto cantabile

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single staff with a treble clef and a key signature of two flats. It begins with a piano (*p*) dynamic marking. The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clefs) and also begins with a piano (*p*) dynamic marking. The tempo and mood are indicated as "Lentamente, molto cantabile".

poco più animato

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The tempo and mood are indicated as "poco più animato". The piano accompaniment also features a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The system concludes with a measure number "7" in the bottom left corner.

System 10-12: First system of music. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in a key with two flats and a 4/4 time signature. Dynamics include *f*, *mf*, and *p*. The system ends with a double bar line and the number 12.

System 13-14: Second system of music. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music continues in the same key and time signature. Dynamics include *f* and *mf*. The system ends with a double bar line and the number 14.

System 15-16: Third system of music. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music continues in the same key and time signature. Dynamics include *p*. The system includes the instruction *ritenuto* and ends with a double bar line and the number 16.

System 17-18: Fourth system of music. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The system is divided into two parts by a double bar line. Part 1 is marked *a tempo* and *p*. Part 2 is marked *poco più mosso* and *mf*. The system ends with a double bar line and the number 18.

8 *poco ritenuto*

21

a tempo

24

26

28

30

33

36

39

КЛАРНЕТ

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

ПРЕСТО

В. Пешетті

The musical score is written for Clarinet and Piano. It consists of four systems of music. The first system is marked **Presto** and **f** (forte). The piano part is marked **f marcato**. The second system is marked **p** (piano). The third system is marked **cresc.** (crescendo) and **f**. The fourth system ends with a **V** (volta) marking. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

AVE MARIA

The first system of musical notation for 'Ave Maria'. It consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The vocal line begins with a forte (*f*) dynamic and a series of eighth notes, followed by a dynamic shift to piano (*p*) and a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines in both hands.

The second system of musical notation. The vocal line continues with eighth notes, marked with a forte (*f*) dynamic, and includes a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment continues with harmonic support, featuring chords and moving lines in both hands.

The third system of musical notation. The vocal line starts with a piano (*p*) dynamic and eighth notes, followed by a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment continues with harmonic support, featuring chords and moving lines in both hands.

The fourth system of musical notation. The vocal line continues with eighth notes, marked with a piano (*p*) dynamic, and includes a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment continues with harmonic support, featuring chords and moving lines in both hands. The system concludes with a *cresc.* (crescendo) marking in both the vocal and piano parts.

КЛАРИЕТ

First system of the musical score. It consists of three staves: a single treble clef staff for the Clarinet and a grand staff (treble and bass clefs) for the Piano accompaniment. The Clarinet part features a melodic line with slurs, a dynamic marking of *f*, and trills. The Piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines in both hands.

Second system of the musical score. The Clarinet part continues with a melodic line, including a dynamic marking of *f* and trills. The Piano accompaniment features a more active bass line with slurs and chords.

Third system of the musical score. The Clarinet part includes a trill and a dynamic marking of *f*. The Piano accompaniment continues with harmonic support, featuring slurs and chords in both hands.

Fourth system of the musical score. The Clarinet part features a melodic line with a dynamic marking of *f* and trills. The Piano accompaniment includes a dynamic marking of *ff* and concludes the system with a double bar line.

AVE MARIA

Ф. Шуберт

Op.52, No.6

Andante

3

p

3

5

mp

7

9

MEASURES 9-10: The first system contains two staves. The upper staff is a single melodic line with a half note, a quarter note, and a half note, all under a slur. The lower staff is a piano accompaniment consisting of eighth-note chords in the right hand and single notes in the left hand.

11

MEASURES 11-12: The first system contains two staves. The upper staff has a half note, a quarter note, and a half note under a slur, with a triplet of eighth notes at the end. The lower staff continues the piano accompaniment with eighth-note chords and single notes.

13

MEASURES 13-14: The first system contains two staves. The upper staff has a half note, a quarter note, and a half note under a slur, with a triplet of eighth notes at the end. The lower staff continues the piano accompaniment. A dynamic marking of *mp* is present above the piano part.

15

MEASURES 15-16: The first system contains two staves. The upper staff has a half note, a quarter note, and a half note under a slur, with a triplet of eighth notes at the end. The lower staff continues the piano accompaniment. A dynamic marking of *p* is present above the piano part.

9

11

13

15

17

Measures 17-18. Treble clef: melodic line with a slur over measures 17-18. Bass clef: piano accompaniment with chords and eighth notes. Dynamics: *p*.

19

Measures 19-20. Treble clef: melodic line with slurs and triplets. Bass clef: piano accompaniment with chords and eighth notes.

21

Measures 21-22. Treble clef: melodic line with slurs, triplets, and a fermata. Dynamics: *cresc.*. Bass clef: piano accompaniment with chords and eighth notes. Dynamics: *cresc.*

23

Measures 23-24. Treble clef: melodic line with slurs and triplets. Bass clef: piano accompaniment with chords and eighth notes.

25

Музыкальный фрагмент, охватывающий такты 25 и 26. Включает мелодическую линию с длинным шлагом, ритмическое сопровождение и басовую линию.

27

Музыкальный фрагмент, охватывающий такты 27 и 28. Продолжение мелодической линии и ритмического сопровождения.

29

Музыкальный фрагмент, охватывающий такты 29 и 30. Продолжение мелодической линии и ритмического сопровождения.

31

Музыкальный фрагмент, охватывающий такты 31 и 34. Включает указание *rall. e dim.* и динамический знак *pp*.

ЧАРДАШ

В. Монті

Andante maestoso

Cl. in B

Musical score for Clarinet in B and Piano. The Clarinet part begins with a whole note chord, followed by a melodic line. The Piano accompaniment features a steady eighth-note bass line. Performance markings include *rall.* (rallentando) for a triplet of eighth notes, *a tempo* (return to tempo), and *dim.* (diminuendo).

Musical score for Clarinet in B and Piano. The Clarinet part continues with a melodic line marked *cresc.* (crescendo). The Piano accompaniment features a steady eighth-note bass line marked *p* (piano) and *cresc.* (crescendo).

Musical score for Clarinet in B and Piano. The Clarinet part features a melodic line with a triplet of eighth notes marked *a tempo* and *mf* (mezzo-forte). The Piano accompaniment features a steady eighth-note bass line marked *rall.* (rallentando) and *a tempo* (return to tempo).

First system of musical notation. The upper staff features a melodic line with a triplet of eighth notes and a 'rall.' marking. The lower staff shows piano accompaniment with chords and a 'rall.' marking.

Second system of musical notation. The upper staff includes markings for 'a tempo', 'rall.', and 'Allegro vivace' with a 'mp' dynamic. The lower staff includes markings for 'a tempo', 'rall.', and 'mp'.

Third system of musical notation. The upper staff has a 'p cresc.' marking. The lower staff has a 'p' marking followed by a 'p cresc.' marking.

Fourth system of musical notation. The upper staff features a melodic line with a dotted line above it. The lower staff continues the piano accompaniment.

ЧАРДАШ

First system of the musical score. It consists of a single melodic line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The melodic line features a triplet of eighth notes and is marked with *rall.* (rallentando). The piano accompaniment consists of chords and single notes.

Second system of the musical score. It continues the melodic and piano parts. The melodic line starts with *a tempo*, then *rall.*, and finally *Allegro vivace*. The piano accompaniment includes a section marked *mp* (mezzo-piano) and *tr* (trill).

Third system of the musical score. The melodic line features a long, flowing phrase with a *p* (piano) dynamic and a *cresc.* (crescendo) marking. The piano accompaniment also features a *p* dynamic and a *cresc.* marking.

Fourth system of the musical score. The melodic line continues with a *p* dynamic and a *cresc.* marking. The piano accompaniment continues with a *p* dynamic and a *cresc.* marking.

mf

mf

p cresc.

p cresc.

Meno mosso

First system of musical notation, consisting of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment. The word *rit.* is written above the vocal line.

Second system of musical notation. The piano part has a dynamic marking of *p* and the tempo marking *a tempo*. The word *rit.* is written above the vocal line.

Third system of musical notation. The piano part has a dynamic marking of *p*. The word *rit.* is written above the vocal line.

Fourth system of musical notation. The piano part has a dynamic marking of *mp* and the tempo marking *poco a poco accel.*. The word *cresc.* is written below the piano part. The vocal line has a *cresc.* marking.

cresc. poco a poco rall.

cresc. poco a poco rall.

Presto

cresc. poco a poco

cresc. poco a poco

stringendo

stringendo

First system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The treble staff contains a melodic line with slurs and a dynamic marking of *mf*. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Second system of musical notation. It features a treble clef staff with a melodic line marked *cresc.* and a grand staff with piano accompaniment marked *cresc.*. The tempo marking **Allegro vivace** is positioned above the system.

Third system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff contains a melodic line with slurs. The grand staff contains piano accompaniment.

Fourth system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff contains a melodic line with slurs and a dynamic marking of *p*. The grand staff contains piano accompaniment.

САКСОФОН

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

ВАЛЬС

М. Петренко

Tempo di Valse

p *mf* *pp*

p *cresc. poco a poco*

p *cresc. poco a poco*

First system of musical notation. It consists of a single treble clef staff with a melodic line and a grand staff (treble and bass clefs) with a piano accompaniment. Dynamics include *mp* and *p*. The system concludes with a first ending bracket labeled "1."

Second system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. Dynamics include *p*, *mf*, and *p*. The system concludes with a second ending bracket labeled "2." and the word "Fine" at the end of the bass line.

Third system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. Dynamics include *f*, *mf*, and *p*. The system concludes with a *p* dynamic marking.

Fourth system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. Dynamics include *mf* and *mp*. The system concludes with a *v* (accents) marking.

D'al segno ♩ al Fine

ОСІННІ КЛЕНИ

Ю. Савалов

Andantino $\text{♩} = 76$

Sax Alto *p*

Piano *p*

poco cresc. *agitato*

First system of musical notation. The upper staff (treble clef) begins with a *pp* dynamic marking. The lower staff (piano) is marked *mp espressivo*. The music features a melodic line in the upper staff and a complex accompaniment in the lower staff.

Second system of musical notation. The upper staff begins with a *p* dynamic marking and includes a *rit.* (ritardando) marking. The lower staff also begins with a *p* dynamic marking. The music continues with melodic and accompanimental lines.

Third system of musical notation. The upper staff is marked *a tempo* and *pp leggero*. The lower staff is marked *a tempo* and *mf*. The music features a melodic line in the upper staff and a complex accompaniment in the lower staff.

Fourth system of musical notation. The upper staff includes a *rit.* marking. The lower staff also includes a *rit.* marking. The music concludes with melodic and accompanimental lines.

a tempo
p
a tempo
p

p
poco a poco cresc.

agitato
mf
mf

mf espressivo
Red *simile*

ЖОНГЛЕР

Р. Маккер

♩ = 168

The musical score is written for piano and consists of three systems. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is divided into two staves: the right hand (treble clef) and the left hand (bass clef). The key signature is B-flat major (two flats). The time signature is common time (C). The tempo is marked as ♩ = 168. The first system begins with a dynamic marking of *mf* and features a complex piano accompaniment with many sixteenth notes. The second system starts with a dynamic marking of *mp* and shows a more rhythmic piano accompaniment with repeated chords. The third system continues the piano accompaniment with similar rhythmic patterns. The vocal line consists of melodic phrases with some slurs and accents.

The image displays a musical score for a violin and piano. It is organized into six systems, each consisting of a violin staff (top) and a piano grand staff (middle and bottom). The violin part features a complex melodic line with many slurs and accents. The piano accompaniment includes chords and arpeggiated figures, with some passages marked with a '5' indicating a fifth finger. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The notation is in a standard Western style with various musical symbols like slurs, accents, and fingering numbers.

1.

2.

8

1.

2.

8

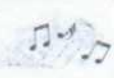
First system of musical notation, featuring a vocal line and a piano accompaniment. The piano part includes dynamics such as *f* and *mp*, and articulations like accents and slurs.

Meno mosso

Second system of musical notation, starting with the tempo marking *Meno mosso*. It includes dynamic markings *mp espressivo* and *p*, along with triplet markings.

Third system of musical notation, continuing the piece with various melodic and harmonic elements.

Fourth system of musical notation, concluding the page with triplet markings and dynamic markings.

The image shows a page of musical notation for a concertmaster class. It consists of four systems of music. Each system has a violin part on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat), and the time signature is 3/4. The music features various technical exercises, including triplets, slurs, and dynamic markings such as *mf*, *p*, and *f*. The first system includes a *mf* marking and several triplet figures. The second system has a *p* marking and continues with triplet patterns. The third system features a *p* marking and a section ending with a double bar line and a repeat sign. The fourth system begins with a *f* marking and includes a section with a fermata over a long note, followed by a section with a *f* marking and a final cadence marked with a double bar line and a repeat sign.

ТРУБА

Опрацювання з ілюстратором

ВОКАЛІЗ

М. Раков

Умеренно. (Moderato)

Воодушевленное (Poco più animato)

Poco rit.

The first system features a vocal line with a melodic phrase and a piano accompaniment. The piano part consists of a right-hand staff with chords and a left-hand staff with a rhythmic accompaniment.

The second system continues the musical piece. It includes dynamic markings 'cresc.' in both the vocal and piano parts, indicating a gradual increase in volume.

The third system shows the continuation of the melody and accompaniment. A dynamic marking 'f' (forte) is present in the piano part, indicating a strong dynamic level.

The fourth system concludes the page's musical content. It features dynamic markings 'dim.' (diminuendo) in both the vocal and piano parts, indicating a gradual decrease in volume.

rit. Tempo I

pp

mp

4

pp

The musical score is arranged in six systems, each containing a violin staff and a piano grand staff (treble and bass clefs). The key signature is two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. A box with the number '5' is present in the second system. Dynamic markings include *cresc.*, *p*, *f*, *mf*, and *p*. Tempo markings include *a tempo* and *rit.*. The score concludes with a final cadence in the piano part.

ПРЕЛЮДІЯ

Й.С. Бах

Фортепиано

Moderato

p

♩. * simile

Detailed description: This system shows the beginning of the piano part. It consists of two staves: a treble clef staff with a key signature of two flats and a common time signature, and a bass clef staff with the same key signature and time signature. The tempo is marked 'Moderato'. The dynamics start with a piano (*p*) marking. The music features a series of arpeggiated chords in the right hand and a steady eighth-note accompaniment in the left hand. A first ending bracket spans the first two measures, and a second ending bracket spans the last two measures. A double bar line with a star symbol (*) is placed between the two ending brackets. The word 'simile' is written below the second ending bracket.

Detailed description: This system continues the piano part from the first system. It maintains the same two-staff structure and musical texture. The first ending bracket covers the first two measures, and the second ending bracket covers the last two measures. The key signature and time signature remain consistent.

Труба Си б

p

pp

Detailed description: This system introduces a trumpet part and continues the piano part. The top staff is for the trumpet, marked 'Труба Си б' and 'p'. The piano part continues on the two staves below, marked 'pp'. The trumpet part consists of a few notes, including a whole note and a half note. The piano part continues with its characteristic arpeggiated texture. The first ending bracket covers the first two measures, and the second ending bracket covers the last two measures.

Detailed description: This system continues the piano part from the third system. It maintains the same two-staff structure and musical texture. The first ending bracket covers the first two measures, and the second ending bracket covers the last two measures. The key signature and time signature remain consistent.

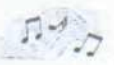

First system of musical notation, featuring a vocal line and piano accompaniment. The piano part has a *p* dynamic marking.

Second system of musical notation, featuring a vocal line and piano accompaniment. The piano part has a *p* dynamic marking.

Third system of musical notation, featuring a vocal line and piano accompaniment. The piano part has *p* and *dim.* dynamic markings.

Fourth system of musical notation, featuring a vocal line and piano accompaniment. The piano part has a *p* dynamic marking.

First system of musical notation. The upper staff (treble clef) contains a melodic line with two phrases, each marked with a piano (*p*) dynamic. The lower staves (bass clef) feature a continuous accompaniment of eighth-note chords with arched phrasing.

Second system of musical notation. The upper staff continues the melodic line with a phrase marked *p*. The lower staves continue the eighth-note accompaniment.

Third system of musical notation. The upper staff begins with a phrase marked *p* and ends with a phrase marked *cresc. molto*. The lower staves continue the accompaniment, with the final phrase also marked *cresc. molto*.

Fourth system of musical notation. The upper staff features a phrase marked *f* followed by a phrase marked *p*. The lower staves continue the accompaniment, with the first phrase marked *f* and the second marked *p*.

First system of the musical score. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (left and right bass clefs). The treble staff contains a melodic line with a slur and a crescendo hairpin. The grand staff contains a piano accompaniment with a rhythmic pattern of eighth notes and a similar crescendo hairpin. The dynamic marking *cresc. molto* is present in both staves.

Second system of the musical score. The treble staff features a melodic line with a slur, a *V* (vibrato) marking, and a dynamic marking of *f*. The grand staff continues the piano accompaniment with a dynamic marking of *f*.

Third system of the musical score. The treble staff begins with a dynamic marking of *p*, followed by a slur and a *V* marking, and ends with a dynamic marking of *p dim.*. The grand staff continues the piano accompaniment with a dynamic marking of *p*.

Fourth system of the musical score. The treble staff contains a melodic line with a slur. The grand staff continues the piano accompaniment with a dynamic marking of *dim.*.

НЕАПОЛІТАНСЬКА ТАРАНТЕЛЛА

Дж. Россіні

Allegro con brio ♩ = 152

The musical score is written for piano and consists of four systems of staves. The first system shows the beginning of the piece with a forte (sf) dynamic followed by piano (pp). The second system includes a crescendo (cresc.) marking. The third system features a first ending bracket with an 8-measure repeat, a mezzo-forte (mf) dynamic, and a fortissimo (ff) dynamic. The fourth system continues the piece with various dynamics and articulation marks.

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two sharps (F# and C#). The first staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines. Dynamics include *pp* (pianissimo) and *f* (forte).

Second system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two sharps. The first staff contains a melodic line with slurs and dynamics of *sf* (sforzando). The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines.

Third system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two sharps. The first staff contains a melodic line with slurs and dynamics of *sf*. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines.

Fourth system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two sharps. The first staff contains a melodic line with slurs and dynamics of *sf*. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a vocal line in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The middle and bottom staves are piano accompaniment in grand staff notation. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand. Dynamics markings include *sf* (sforzando) and *p* (piano).

The second system of musical notation continues the piece. It features a vocal line and piano accompaniment. The piano part maintains the rhythmic pattern from the first system. Dynamics markings include *sf* and *p*.

The third system of musical notation continues the piece. It features a vocal line and piano accompaniment. The piano part maintains the rhythmic pattern from the first system. Dynamics markings include *sf*.

The fourth system of musical notation continues the piece. It features a vocal line and piano accompaniment. The piano part maintains the rhythmic pattern from the first system. Dynamics markings include *sf*.

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in a key with two sharps (F# and C#). The first staff has a dynamic marking of *mf*. The grand staff has a dynamic marking of *fp*. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some slurs and accents.

Second system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in a key with two sharps (F# and C#). The first staff has a dynamic marking of *f*. The grand staff has a dynamic marking of *f*. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some slurs and accents.

Third system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in a key with two sharps (F# and C#). The first staff has a dynamic marking of *p*. The grand staff has a dynamic marking of *pp*. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some slurs and accents.

Fourth system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The music is in a key with two sharps (F# and C#). The first staff has a dynamic marking of *f*. The grand staff has a dynamic marking of *f*. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some slurs and accents.

TRUMPET

The musical score is arranged in six systems, each containing a violin staff and a piano grand staff (treble and bass clefs). The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The score includes various musical notations such as notes, rests, dynamics (sf, p, cresc.), and articulation marks. The first system features a violin melody with a forte (sf) dynamic and a piano accompaniment with a similar dynamic. The second system continues the violin melody with a sf dynamic and piano accompaniment. The third system shows the violin melody with a sf dynamic and piano accompaniment. The fourth system features the violin melody with a sf dynamic and piano accompaniment, including a piano (p) dynamic marking. The fifth system shows the violin melody with a sf dynamic and piano accompaniment. The sixth system features the violin melody with a sf dynamic and piano accompaniment, including a piano (p) dynamic marking and a crescendo (cresc.) marking. The score concludes with a final chord in the piano part.

ТРОМБОН

Читання з аркуша, ескізне опрацювання, робота з ілюстратором

МЕЛОДІЯ

Б. Лятошинський

TRUMPET

The musical score is written for a Trumpet and Piano. The Trumpet part is on a single staff with a B-flat key signature and a 3/4 time signature. The Piano part consists of two staves (treble and bass clef) with the same key signature and time signature. The score is divided into four systems. The first system starts with a dynamic marking of *f* and includes a triplet of eighth notes. The second system includes a dynamic marking of *più f* and another triplet. The third system includes a dynamic marking of *mp*. The fourth system starts with a dynamic marking of *p* and includes a dynamic marking of *mf*. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the bass and chords in the treble.

The musical score is written for piano and consists of 12 systems of staves. The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The score includes various dynamics and markings:

- System 1: *mf* (mezzo-forte) dynamic.
- System 2: *mf* dynamic.
- System 3: *mf* dynamic.
- System 4: *mf* dynamic, followed by *p* (piano) and *poco a poco cresc.* (poco a poco crescendo).
- System 5: *p espress.* (piano, espressivo) dynamic, with a triplet of 3 notes.
- System 6: *mp* (mezzo-piano) dynamic.
- System 7: *mf* dynamic.
- System 8: *f* (forte) dynamic.
- System 9: *f* dynamic.
- System 10: *f* dynamic.
- System 11: *f* dynamic.
- System 12: *f* dynamic.

The musical score is arranged in six systems. Each system consists of a violin staff (top) and a piano staff (bottom, with treble and bass clefs). The key signature is B-flat major (two flats). The first system features a *ff* dynamic marking and an 8-measure rest in the violin part. The second system includes a *f cantabile* marking. The third system contains a triplet of eighth notes in the violin part. The fourth system also features a triplet of eighth notes. The fifth system has a *f* dynamic marking. The sixth system includes a triplet of eighth notes. The score is written in a standard musical notation style with various articulations and dynamics.

mp

p dim. rit.

СКЕРЦО

Б. Асаф'єв

mf

Allegro

f dim.

The musical score consists of four systems, each with a solo line and piano accompaniment. The solo line is written in the bass clef, and the piano accompaniment is written in the grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The dynamics are marked as follows:

- System 1: Solo line starts with *mp* and *cresc.*; piano accompaniment starts with *mf* and *cresc.*
- System 2: Solo line starts with *f* and *mf*; piano accompaniment starts with *f* and *mf*
- System 3: Solo line starts with *mp* and *cresc.*; piano accompaniment starts with *mp* and *cresc.*
- System 4: Solo line starts with *f*, *p*, and *f*; piano accompaniment starts with *f* and *p*

p *poco cresc.*

f *mf*

mp *cresc.*

f *f* *marcato*
Poco meno mosso
f
Fine

First system of musical notation, featuring a bass line and a grand staff (treble and bass clefs).

Second system of musical notation, including first and second endings marked '1' and '2', and dynamic markings 'f' and 'mf'. A double bar line with repeat dots is present.

БАЛАДА

В. Щолоков

Third system of musical notation, starting with the tempo marking 'Andante (Не скоро)'. It includes a vocal line and a grand staff with dynamic markings 'p' and 'V'.

First system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line features a triplet of eighth notes, followed by a half note, and then a half note with a fermata. The piano accompaniment has a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Dynamics include *rosco a rosco cresc.* and *f*. There are also markings for *3* and *V*.

Second system of musical notation. It continues the vocal and piano parts. The piano accompaniment features a more complex rhythmic pattern with sixteenth notes in the bass line. Dynamics include *f* and *rosco a rosco cresc.*. There is a marking for *V*.

Third system of musical notation. It continues the vocal and piano parts. The piano accompaniment has a steady eighth-note bass line. Dynamics include *cresc.* and *f*. There are markings for *3* and *V*. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Fourth system of musical notation, starting with a new section. The tempo is marked **Tempo di marcia (Темп марша)**. The key signature changes to one sharp (F#). The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line with triplets. Dynamics include *mf* and *p*. There are markings for *3* and *p*.

Handwritten musical score system 1. Treble clef staff with notes and a fermata. Bass clef staff with chords and triplets. Dynamics: *poco cresc.*

Handwritten musical score system 2. Treble clef staff with notes. Bass clef staff with chords and triplets. Dynamics: *mf poco u poco cresc.*

Handwritten musical score system 3. Treble clef staff with notes and a fermata. Bass clef staff with chords and triplets.

Handwritten musical score system 4. Treble clef staff with notes and a fermata. Bass clef staff with chords and triplets.

Музична література

6. Губітска Л. Основи ансамблевої гри на трубі. II. Темп I

f Темп I (Темп I)

18. (18) для учнів 1-2 класів інструментальної гри на трубі. Вид. 4-й. М.: Музичне, Ужгород, 1985.

9. Популярні рідки для труби та фанфарного оркестру. М.: Музична, 1990. – 55 с.

mf poco a poco cresc.

mf poco a poco cresc.

Handwritten musical score system 1, featuring a vocal line and piano accompaniment. The piano part includes a complex texture with many sixteenth notes in the right hand and a steady eighth-note bass line in the left hand. A fermata is placed over the final measure of the system.

mf

Handwritten musical score system 2, continuing the vocal and piano parts. The piano accompaniment maintains its intricate texture. A fermata is placed over the final measure of the system.

poco cresc.

poco cresc.

Handwritten musical score system 3, continuing the vocal and piano parts. The piano accompaniment features a more active right hand with sixteenth-note patterns. A fermata is placed over the final measure of the system.

Handwritten musical score system 4, concluding the vocal and piano parts. The piano accompaniment features a more active right hand with sixteenth-note patterns. A fermata is placed over the final measure of the system.

7862

ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом кларнетиста. / Составитель Б. Прорвич. Вып. 1. – М. : Сов. композитор, 1990. – 88 с.
2. Альбом учня-тромбоніста. Учбово-педагогічний репертуар для 5-6 кл. ДМШ. К. : Муз. Україна. –1981. Вып. 7. – 54 с.
3. Верхолаз Р.А. Вопросы методики чтения нот с листа. / Р.А. Верхолаз. – М.: АПН РСФСР, 1980. – 48 с
4. Волоцкой П.А. Хрестоматія педагогического репертуара для корнета и трубы (клавир). / Павел Апполинариевич Волоцкой. – М., 1965. – 231 с.
5. Готлиб А.Д. Заметки о преподавании камерного ансамбля. / А.Д. Готлиб // Методические заметки по вопросам музыкального образования / Ред.-сост. Н.Л.Фишман. – М. : Музыка, 1966. – С. 318-328.
6. Готлиб А.Д. Основы ансамблевой техники. / А.Д. Готлиб – М. : Музыка. 1971. – 94 с.
7. Готлиб А.Д. Первые уроки фортепианного ансамбля. / А.Д. Готлиб // Вопросы фортепианной педагогики: Сб. статей. / Под общ. ред. В.Натансона. – Вып. 3. – М. : Музыка, 1971. – С. 91-98.
8. Іванов В.Г. Без надії сподіваюсь. Для голосу (хору) з фортепіано. / Валентин Гаврилович Іванов. Харків : Інститут музикознавства, 1996. – 28 с.
9. Кренців Я. Сольний спів : сопрано. Вокально-педагогічний репертуар. / Ярослав Миколайович Кренців. К. : Музична Україна, 2005. – 159 с.
10. Люблинский А.А. Теория и практика аккомпанемента. / А.А. Люблинский. – Л. : Музыка, 1972. – 80 с.
11. Методика роботи з дитячим оркестром у початковій школі : метод. посіб. / упорядники Василь Федорович Олійник, Анатолій Васильович Попович. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2009. – 124 с.
12. Музыкальная мозаика. Детские пьесы и песни для блокфлейты и фортепиано.– М. : Музыка, 1989. – Вып. 1. – 78 с.
13. Незовибатько. О. Школа гри на українських цимбалах. / Олександр Дмитрович Незовибатько, К.: Мистецтво. – 1966. – 298 с.
14. Ой за гаєм, гаєм. Українські народні пісні в легкій обробці для фортепіано К. : Муз. Україна, 1993. – 46 с.
15. Печенюк М.А. Дзвінки голоси: Музична хрестоматія. 6 кл. Для шкіл різного типу навчання. Навчально-метод. посіб. / Майя Антонівна Печенюк Тернопіль : СМТ "АСТОН", 2000. – 75 с.
16. Печенюк М.А. Дзвінки голоси: Музична хрестоматія. 7 кл. Для шкіл різного типу навчання. Навчально-метод. посіб. / Майя Антонівна Печенюк Тернопіль : СМТ "АСТОН", 2001. – 106 с.
17. Печенюк М.А. Дзвінки голоси: Музична хрестоматія. 8 кл. Для шкіл різного типу навчання. Навчально-метод. посіб. / Майя Антонівна Печенюк Тернопіль : СМТ "АСТОН", 2002. – 163 с.
18. Пісні для учнів 1-3 класів загальноосвітньої школи. Вид 4. К. : Музична Україна, 1985. – 195 с
19. Популярные пьесы для трубы и фортепиано. М. : Музыка, 1990. – 55 с.

20. Рафалович О.В. Транспонирование в классе фортепиано. / О.В. Рафалович – Л. : Музгиз, 1963. – 38 с.
21. Струни вічності : Твори для бандури. / Упоряд. Володимир Єсипок. – Вінниця : Книга-Вега, 2004. – 108 с.
22. Твори для бандури : з репертуару Володимира Єсипка. / Упоряд. В.Єсипок. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2003. – 96 с.
23. Фейгин М. Музыкальный опыт учащихся. / М.Фейгин – В зб. : Вопросы фортепианной педагогики. М. : Музыка, 1971. – Вып. 3. – С. 35.
24. Флейта. Учебный репертуар дитячих музичних шкіл. 5 кл. I ч. / Ред.-упорядн. Д.Гречишников. – К. : Муз. Україна. Вып. 1. – 1981. – 89 с.
25. Хрестоматия для кларнета. / Составители И. Мозговенко, А. Штарк. – М. : Музыка, 1984. – 95 с.

ВИЗНАЧНИК АКОРДІВ

Визначник стане у пригоді для акомпанування зі збірників творів з позначенням акордів типу Em, G7, D, Am9 на фортепіано, синтезаторі, акордеоні, баяні. На основі законів гармонії кожен акорд подається в одному розміщенні. Розміщення акордів вибрані з урахуванням забезпечення грамотного голосоведення в акомпанементі до будь-якої мелодії у всіх тональностях.

Щоб швидше знайти акорд, пропонується використати таблицю 1, у якій основні види акордів від звука-ноти С розміщені по терціях і пронумеровані від 1 до 33 (під акордом). Кожен основний вид від усіх звуків-нот має один і той же номер. Наприклад, у С1 – номер 5, це означає, що і D7, E7, F7... потрібно шукати під номером 5 на відповідних сторінках.

Таблиця 1

Наприклад, потрібно знайти акорд G#m9. У таблиці 1 знаходимо C#m9, його номер – 21. На сторінці 138 шукаємо номер 21 і отримуємо C#m9.

Обернення акорда розміщені після його основного виду. Так, C7/E, C7/G, C7/B потрібно шукати за номером 5, після C7.

Нижче подається хроматичний ряд від "С" з енгармонічними замінами підвищених і понижених ступенів-звуків - ноти і цифри зі знаками # і b (дубль діези і дубль бемолі не використовуються). У хроматичному ряді обведені цифри-звуки, з яких складаються акорди: 1-3-5 - мажорний тризвук, 1-3-5-7 - малий мажорний септакорд, 1-3-5-7-9 - нонакорд, 1-3-5-7-9-11 - ундецімакорд, 1-3-5-7-9-11-13 - терцедецімакорд.

Таблиця 2

Таким чином, якщо потрібно зіграти акорд C9b(5#)b, то потрібно взяти звуки 1-3-5#-7-9b. Після цього за номером 16 знаходите акорд C9b на сторінці 128 і берете у ньому замість звука 5 звук 5# та тому ж місці - отримаєте акорд C9b(5#) у правильному розміщенні.

У визначнику подаються найбільш уживані позначення акордів, а у таблиці 3 - з позначенням менш уживаним.

ВІСНАВАННЯ АКОРДІВ C

Sheet music for piano accompaniment, showing 33 numbered chords for the letter C. Each chord is presented in a two-staff system (treble and bass clef) with its chord symbol above the treble staff.

Chord list:

- 1 C
- 2 C/E
- 3 C/G
- 4 Cm
- 5 Cm/E^b
- 6 Cm/G
- 7 G⁽⁹⁾
- 8 Cm⁽⁹⁾
- 9 Cm⁽⁹⁾/E^b
- 10 Cm⁽⁹⁾/G^b
- 11 C⁷
- 12 C⁷/E
- 13 C⁷/G
- 14 C⁷/B
- 15 Cm⁷
- 16 Cm⁷/E^b
- 17 Cm⁷/G
- 18 Cm⁷/B
- 19 Cm⁷(9)
- 20 Cm⁷(9)/E^b
- 21 Cm⁷(9)/G^b
- 22 Cm⁷(9)/B
- 23 Cdim
- 24 C⁷
- 25 C⁷/E
- 26 C⁷/G
- 27 C⁷/H
- 28 C⁷(9)
- 29 C⁷(9)/E
- 30 C⁷(9)/G^b
- 31 C⁷(9)/H
- 32 Cm^j⁷
- 33 Cm^j⁷/E^b

E

Chord progression for E major, measures 1 through 33:

- 1: E
- 2: E/G#
- 3: E/H
- 4: Em
- 5: Em/G
- 6: Em/H
- 7: E#/(#)
- 8: Ebm(#)
- 9: Em(#)/G
- 10: Em(#)/B
- 11: E7
- 12: E7/G#
- 13: E7/H
- 14: E7/D
- 15: Em7
- 16: Em7/G
- 17: Em7/H
- 18: Em7/D
- 19: Em7(#)
- 20: Em7(#)/G
- 21: Em7(#)/B
- 22: Em7(#)/D
- 23: Edim
- 24: Ej7
- 25: Ej7/G7
- 26: Ej7/H
- 27: Ej7/D#
- 28: Ej7/(#)
- 29: Ej7(#)/G#
- 30: Ej7(#)/H#
- 31: Ej7(#)/D#
- 32: Emj7
- 33: Emj7/G
- 34: Emj7/H
- 35: Emj7/D#
- 36: E7(#)
- 37: E7(#)/G7
- 38: E7(#)/B
- 39: E7(#)/D
- 40: E7(#)
- 41: E7(#)/G#
- 42: E7(#)/H#
- 43: E7(#)/D
- 44: E7(6)
- 45: E7(6)/D
- 46: E9
- 47: E#
- 48: E#(6)
- 49: E#(6)
- 50: E#(#)
- 51: E9(#)
- 52: Em9
- 53: E11
- 54: E11(#)
- 55: Em11
- 56: E13
- 57: E(6)
- 58: E(9)
- 59: E(6,9)
- 60: Em(6)
- 61: Em(9)
- 62: Em(6,9)
- 63: E7(4)
- 64: E7(#)

A

The score consists of eight systems, each with a treble and bass clef staff. The chords and fingerings are as follows:

- System 1: A, A/C# (B), A/E, Am (M), Am/C, Am/E, Am(9) (3), Am(9) (4)
- System 2: Am(9)/C, Am(9)/B, A7 (7), A7/C# (2), A7/E, A7/G, Am7 (M), Am7/C
- System 3: Am7/E, Am7/G, Am7(9) (5), Am7(9)/C, Am7(9)/B, Am7(9)/G, Adim (y), Aj7 (B)
- System 4: Aj7/C#, Aj7/E, Aj7/G#, Aj7(9) (10), Aj7(9)/C#, AAj7(9)/E#, Aj7(9)/G#, Amj7 (M)
- System 5: Amj7/C, Amj7/E, Amj7/G#, A7(9) (12), A7(9)/C#, A7(9)/B, A7(9)/G, A7(9) (1)
- System 6: A7(9)/C#, A7(9)/E#, A7(9)/G, A7(6) (14), A7(6)/G, A9 (7), A9 (7), A9(6) (7)
- System 7: A9(6) (7), A9(9) (18), A9(9) (19), Am9 (M), A11 (7), A11(9) (7), Am11 (M), A13 (7)
- System 8: A(6) (26), A(9) (27), A(6,9) (28), Am(6) (M), Am(9) (M), Am(6,9) (M), A7(4) (32), A7(9) (7) (33)

H = Cb = B

Sheet music for guitar chords, numbered 1 to 33. The chords are arranged in a grid with two staves (treble and bass clef) for each chord. The chords are:

- 1: H
- 2: H/D#
- 3: H/F#
- 4: Hm
- 5: Hm/D
- 6: Hm/F#
- 7: Cb(5#)
- 8: Hm(5b)
- 9: Hm(5b)/D
- 10: Hm(5b)/F
- 11: H7
- 12: H7/D#
- 13: H7/F#
- 14: H7/A
- 15: Hm7
- 16: Hm7/D
- 17: Hm7/F#
- 18: Hm7/A
- 19: Hm7(5b)
- 20: Hm7(5b)/D
- 21: Hm7(5b)/F
- 22: Hm7(5b)/A
- 23: Hdim
- 24: Hj7
- 25: Hj7/D#
- 26: Hj7/F#
- 27: Hj7/A#
- 28: Cj7(5#)
- 29: Cj7(5#)/E#
- 30: Cj7(5#)/G
- 31: Cj7(5#)/B/
- 32: Hmj7
- 33: Hm7/D
- 34: Hmj7/F#
- 35: Hmj7/A#
- 36: Hy(5b)
- 37: H7(5b)/D#
- 38: H7(5b)/F
- 39: H7(5b)/A
- 40: H7(5#)/D#
- 41: C(5#)/G
- 42: H7(5#)/A
- 43: H7(6)
- 44: H7(6)/A
- 45: H9
- 46: H9b
- 47: H9(6)
- 48: H9b(6)
- 49: H9(5#)
- 50: H9(5b)
- 51: Hm9
- 52: H11
- 53: H11(9b)
- 54: Hm11
- 55: Hm13
- 56: H(6)
- 57: H(9)
- 58: H(6.9)
- 59: Hm(6)
- 60: Hm(9)
- 61: Hm(6.9)
- 62: H7(4)
- 63: H7(3b)

Db = C#

1 D^b D^b/F D^b/A^b C^bm C^bm/E C^bm/G^b D^b(9) C^bm(9)

2 C^bm(9)/E C^bm(9)/G D^b7 D^b7/F D^b7/A^b D^b7/C^b C^bm7 C^bm7/E

3 C^bm7/G^b C^bm7/H C^bm7(9) C^bm7(9)/E C^bm7(9)/G C^bm7(9)/H C^bdim D^bj7

4 D^b7/F D^b7/A^b D^b7/C^b D^b7(9) D^b7(9)/F D^b7(9)/A^b D^b7(9)/C^b C^bmj7

5 C^bmj7/E C^bmj7/G^b C^bmj7/H C^b7(9) C^b7(9)/E C^b7(9)/G C^b7(9)/H D^b7(9)

6 D^b7(9)/F D^b7(9)/A^b D^b7(9)/C^b C^b7(9) C^b7(9)/H C^b9 C^b9 C^b9(6)

7 C^b9(6) D^b9(9) C^b9(9) C^bm9 D^b11 C^b11(9) C^bm11 D^b13

8 D^b(6) D^b(9) D^b(6,9) C^bm(6) C^bm(9) C^bm(6,9) C^b7(4) C^b7(9)

9 26 27 28 29 30 31 32 33

E^b = D[#]

1 E^b E^b/G E^b/B E^bm E^bm/G^b E^bm/B E^b(5^b) D[#]m(5^b)

2 D[#]m(5^b)/F[#] D[#]m(5^b)/A E^b7 E^b7/G E^b7/B E^b7/D^b E^bm⁷ E^bm⁷/G^b

3 E^bm⁷/B E^bm⁷/D^b D[#]m⁷(5^b) D[#]m⁷(5^b)/F D[#]m⁷(5^b)/A D[#]m⁷(5^b)/C^b D[#]dim E^b7

4 E^b7/G E^b7/B E^b7/D E^b7(5^b) E^b7(5^b)/G E^b7(5^b)/H E^b7(5^b)/D E^bm⁷

5 E^bm⁷/G^b E^bm⁷/B E^bm⁷/D E^b7(5^b) E^b7(5^b)/G E^b7(5^b)/A E^b7(5^b)/D^b E^b7(5^b)

6 E^b7(5^b)/G E^b7(5^b)/H E^b7(5^b)/D^b E^b7(6) E^b7(6)D^b E^b9 E^b9 E^b9(6)

7 E^b9(6) E^b9(5^b) E^b9(5^b) E^bm⁹ E^b11 E^b11(5^b) E^bm¹¹ E^b13

8 E^b(6) E^b(9) E^b(6,9) E^bm(6) E^bm(9) E^bm(6,9) E^b7(4) E^b7(5^b)

9 26 27 28 29 30 31 32 33

Ab = G#

Ab A/C A/Eb Abm Abm/C Abm/Eb Ab(5b) G#m(5b)

G#m(5b)/H G#m(5b)/D Ab7 Ab7/C Ab7/Eb Ab7/Gb Abm7 Abm7/Cb

Abm7/Eb Abm7/Gb G#m7(5b) G#m7(5b)/H G#m7(5b)/D G#m7(5b)/F# G#dim Abj7

Ab7/C Abj7/Eb Ab7/G Ab7(5b) Abj7(5b)/C Ab7(5b)/E Abj7(5b)/G Abmj7

Abmj7/Cb Abmj7/Eb Abmj7/G G#7(5b) G#7(5b)/H# G#7(5b)/D G#7(5b)/F# Ab7(5b)

Ab7(5b)/C Ab7(5b)/E Ab7(5b)/Gb Ab7(6) Ab7(6)/G Ab9 G#9 Ab9

G#9(6) Ab9(5b) G#9(5b) G#m9 Ab11 G#11(5b) G#m11 Ab13

Ab(6) Ab(9) Ab(6,9) Abm(6) Abm(9) Abm(6,9) Ab7(4) Ab7(5b)

26 27 28 29 30 31 32 33

B = A# = Hb = Bb

Sheet music for guitar chords, numbered 1 through 32. Each chord is shown in a two-staff system (treble and bass clef). The chords are:

- 1: B
- 2: B/D
- 3: B/F
- 4: Bm
- 5: Bm/D^b
- 6: Bm/F
- 7: B^b(5#)
- 8: B(5^b)
- 9: Bm(5^b)/D^b
- 10: Bm(5^b)/F^b
- 11: B7
- 12: B7/D
- 13: B7/F
- 14: B7/A^b
- 15: Bm7
- 16: Bm7/D^b
- 17: Bm7/F
- 18: Bm7/A^b
- 19: Bm7(5^b)
- 20: Bm7(5^b)/D^b
- 21: Bm7(5^b)/F^b
- 22: Bm7(5^b)/A^b
- 23: Bdim
- 24: B_J7
- 25: B_J7/D
- 26: B_J7/F
- 27: B_J7/A
- 28: B_J7(5^b)
- 29: B_J7(5^b)/D^b
- 30: B_J7(5^b)/F^b
- 31: B_J7(5^b)/A^b
- 32: B_J7(5#)
- 33: B7(5#)/D
- 34: B^b7(5#)/F^b
- 35: B7(5#)/A^b
- 36: B7(6)
- 37: B7(6)/A^b
- 38: B⁹
- 39: B⁹_b
- 40: B⁹(6)
- 41: B⁹(5#)
- 42: B⁹(5^b)
- 43: Bm⁹
- 44: B¹¹
- 45: B¹¹(5#)
- 46: Bm¹¹
- 47: B¹³
- 48: B(6)
- 49: B(9)
- 50: B(6,9)
- 51: Bm(6)
- 52: Bm(9)
- 53: Bm(6,9)
- 54: B7(4)
- 55: B7(5^b)

Додаток Б

ПРОГРАМА КУРСУ “КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС”

Мета курсу “Концертмейстерський клас” – розширення кола професіональних практичних умінь і навичок майбутнього фахівця.

Предмет – музично-інструментальна діяльність студентів.

Процес вивчення курсу передбачає вирішення наступних завдань:

- оволодіння методикою та практикою концертмейстерської роботи;
- формування концертмейстерських умінь і навичок (читання творів з аркуша й ескізного їх опрацювання, добір на слух мелодій та акомпанементів, транспонування, акомпанування солісту, хору, ансамблю);
- розвиток відчуття ансамблю;
- вивчення, вокального, хорового, інструментального репертуару вітчизняних та зарубіжних композиторів.

Реалізація зазначених завдань передбачає аудиторну практичну діяльність студентів, концертмейстерську роботу під час проходження педагогічних практик в школах різного типу, у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, акомпанування студентам у вокальному та хоровому класах, участь у звітних концертах класів, у концертній діяльності.

Курс розрахований:

– для спеціальності 6.020204 – “Музичне мистецтво” – на 54 навчальні години, з них 26 практичних, 28 – самостійна робота (денна і заочна форми навчання);

Форма занять – індивідуальна, заняття проводяться по одній годині на тиждень у 6, 7 семестрах (денна форма навчання) та у 7 і 8 семестрах (заочна форма навчання), залік проводиться у 7 семестрі для студентів денної форми навчання, для студентів заочної форми навчання – у 8. Курс концертмейстерського класу є обов’язковим для всіх студентів. Студенти, для яких фортепіано, баян (акордеон), гітара та бандура є основними, виконують програму на цих інструментах, решта студентів (скрипалі, духовики) проходять цей курс на фортепіано.

Зміст курсу “Концертмейстерський клас” зумовлений вимогами сучасної школи до концертмейстерської підготовки майбутнього вчителя музики. Вільне володіння музичним інструментом, читання з аркуша та транспонування, оперативний добір та гармонізація музичного матеріалу на слух, розвинуте почуття ансамблю – усі професіональні якості та вміння є основним підґрунтям виконавської діяльності вчителя-музиканта на уроках музики та позакласних музичних заняттях.

Курс “Концертмейстерський клас” передбачає навчання студентів майстерності читання нотного тексту з аркуша, ознайомлення з методикою ескізного проходження музичних творів; пропонує варіанти роботи із добору музично-пісенного матеріалу на слух та його гармонізації; дає теоретичні та практичні рекомендації щодо транспонування мелодії й супроводу, знайомить з варіантами викладу акомпанементу. Необхідність розвитку й удосконалення почуття ансамблю як важливої професійно-педагогічної якості майбутнього вчителя музики зумовлює спрямування роботи в концертмейстерському класі на розвиток особистісних якостей і професіональних здібностей студентів та формування в них професіональних умінь і навичок – запоруки ансамблевої компетентності та музично-педагогічної майстерності вчителя.

Вчителеві дуже важливо вміти якісно акомпанувати, відтворюючи характер твору, а якщо текст надто складний для читання з аркуша або виконання в темпі – вміти спростити

його без великої втрати для твору в художньому відношенні, завжди, при будь-яких умовах (несподіваних прискореннях чи уповільненнях темпу, ритмічних непорозуміннях, що виникають іноді під час виконання перед аудиторією) акомпаніатор мусить утримувати ансамбль з виконавцем і, головне, не забувати про музику, вміти, де потрібно, вести колектив за собою. Тому усім студентам (незалежно від вибору основного музичного інструмента) навчання в концертмейстерському класі має розкривати естетичну важливість майстерності акомпанування, цієї найбільш поширеної форми концертного виконавства, створити високий рівень професійної компетентності, адже це має практичне застосування не лише на уроках музики в школі, а й в студіях, гуртках, а також у різних формах виконавської діяльності. Кваліфікованість студентів у цій галузі дає їм змогу значно розширити свій репертуар, вільніше ним оперувати, регулярно знайомитися при мінімальних затратах часу з новими музичними надходженнями (що дуже важливо і в процесі проходження педагогічної практики, і в усій майбутній роботі вчителя музики), вести посилену концертно-виконавську роботу.

ЗАГАЛЬНІ ТА КОНТРОЛЬНІ ВИМОГИ

За час навчання в концертмейстерському класі студент повинен засвоїти:

- із вокального акомпанементу – 10-12 романсів і пісень;
- із інструментального акомпанементу (інструментального ансамблю) – 10-12 п'єс;
- зі шкільного та ходового репертуару – 20-23 пісень;
- із читання з аркуша – 35-40 творів;
- із транспонування та добору на слух – по 10-15 творів.

Заняття плануються у 6 і 7 семестрах (по 13 год.), контрольний урок проводиться у 6 семестрі, залік – у 7 (денна форма навчання); 7 семестр – контрольний урок, 8 – залік (заочна форма навчання).

Вимоги (за семестрами)

6 семестр (денна форма навчання); *7 семестр* (заочна форма навчання):

- Чотири романси з різною фактурою викладення супроводу;
- ескізне опрацювання 10 шкільних пісень;
- дві різнохарактерні п'єси у складі інструментального ансамблю; транспонування пісень на інтервал збільшеної прими вгору та вниз;
- добір на слух 5-6 народних або шкільних пісень; читання незнайомих творів з аркуша (9-10 пісень та п'єс).

Контрольний урок:

- два народна пісня або романс із студентом-ілюстратором;
- один інструментальний твір (у складі ансамблю);
- читання з аркуша (1 пісня, 1 інструментальна п'єса);
- добір на слух (1 пісня).

7 семестр (денна форма навчання):

8 семестр (заочна форма навчання):

- чотири романси з різною фактурою викладення супроводу;
- ескізне опрацювання 10 шкільних пісень,

- дві різнохарактерні п'єси у складі інструментального ансамблю;
- транспонування 4-5 пісень або романсів на інтервал малої й великої секунди вгору та вниз;
- ескізне опрацювання 5-6 різножанрових вокальних та інструментальних творів, опрацювання 2 хорових акомпанементів;
- добір на слух 3-4 мелодій та акомпанементів народних і шкільних пісень;
- читання незнайомих творів з аркуша (8-10 пісень та п'єс).

Залік

- Одна народна пісня та один романс зі студентом-ілюстратором;
- один інструментальний твір у складі однорідного або мішаного інструментального ансамблю;
- транспонування вокального твору на інтервали збільшеної прими, малої й великої секунди вгору та вниз;
- читання з аркуша (1 пісня та 1 інструментальний акомпанемент);
- добір на слух вокального або хорового акомпанементу у визначеній тональності.

З М І С Т

ВСТУП	3
-------------	---

І ЧАСТИНА

Характеристика концертмейстерської діяльності	4
Методика роботи у концертмейстерському класі	5

ІІ ЧАСТИНА

Навчально-педагогічний матеріал

ВОКАЛЬНО-ХОРОВІ ТВОРИ

Читання з аркуша

Слова Г. Бойка, музика М. Дремлюги. Наш співець Тарас	12
Т. Петриненко. Господи, помилуй нас	13
Слова Ю. Рибчинського, музика О. Беца. Рідна наша мова	25
Л. Ревуцький. Подоляночка	27

Транспонування

Слова М. Ваньо і П. Карася, музика М. Балеми. Козацькому роду нема переводу	29
Українська народна пісня. Ой на горі жито	30
Українська народна пісня. Ой ходила дівчина бережком	31
Українська народна пісня. Ой за гаєм, гаєм	32
Українська народна пісня. Іванчику-білоданчику	33
Українська народна пісня. Лугом іду, коня веду	34
М. Лисенко. Пісня Лисички (з опери "Коза-Дерева")	35
Ой єсть в лісі калина	36

Добір на слух

Українська народна пісня. Повіяв вітер степовий	37
Слова М. Федунця, музика В. Кравчука. Не цурайся пісні	37
Слова К. Грубляк, музика М. Мельника. Усміхнись, моя мамо	38
Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Пісня про вчительку	40

ПІСНІ ТА РОМАНСИ

Робота з ілюстратором, ескізне опрацювання

С. Людкевич. Залітай, залітай	41
Музика Б. Фільц, слова Лесі Укарїнки. На зеленому горбочку	43
Музика Н. Андрієвської, слова Л. Веви. Якби я вмiла вишивати	45
С. Гулак-Артемівський. Місяцю ясний	48
Дж. Каччині. Ave Maria	52

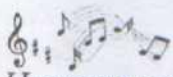
ХОРОВІ ТВОРИ А-САРЕЛЛА І З СУПРОВОДОМ

Робота з ілюстратором, ескізне опрацювання

В.-А. Моцарт. Азбука	55
М. Леонтович. Щедрик	56
К. Домінчен. Стороною дощик іде	58
Б. Ліпман. Зірка засіяла в небі України	59

Ф. Шопен. Бажання	63
ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ (СТРУННІ)	
СКРИПКА	
<i>Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором</i>	
А. Штогаренко. Пісня	67
Е. Ельгар. Salut D'Amour	72
М. Лисенко. Пряля	75
ДОМРА	
<i>Опрацювання з ілюстратором</i>	
Р. Глієр. Танець на площі. З балету "Мідний вершник"	79
Р. Щедрін. Гумереска	84
Л. Деліб. Піццікато	88
БАНДУРА	
М. Лисенко-Дністровський. Концерт	90
К. Мясков. Концертна п'єса	104
ЦИМБАЛИ	
<i>Опрацювання з ілюстратором</i>	
О. Незовибатько. Фантазія на українські теми	113
М. Мусоргський. Гопак (з опери "Сорочинський ярмарок")	121
ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ	
М. Леонтович. Дударик (переклад для ансамлю дитячих музичних інструментів А. Поповича, В. Олійника)	129
Подоланочка. Українська народна пісня (переклад для ансамлю дитячих музичних інструментів А. Поповича, В. Олійника)	132
Д. Крижанівський, інструментування В. Лабунця.	
Реве та стогне Дніпр широкий	135
А. П'яцолла. Забуття (скрипичний дует)	139
С. Рахманінов. Італійська полька (тріо для дерев'яних духових інструментів)	145
СОПІЛКА	
<i>Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором</i>	
О. Бец. Ой-ра. Подільський народний танець	154
О. Бец. Подільські викрутаси	156
М. Глінка. Жайворонки	159
ФЛЕЙТА	
<i>Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором</i>	
Й.С. Бах. Менует і скерцо	161
Й.С. Бах. Арія	164
С. Рахманінов. Вокаліз	166
КЛАРНЕТ	
<i>Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором</i>	
В. Пешетті. Престо	170
Ф. Шуберт. Ave Maria	173
В. Монті. Чардаш	178
САКСОФОН	

Читання з аркуша, ескізне опрацювання з ілюстратором

М. Петренко. Вальс	185
Ю. Савалов. Осінні клени	188
Р. Маккер. Жонглер	192

ТРУБА

Опрацювання з ілюстратором

М. Раков. Вокаліз	199
Й.С. Бах. Прелюдія	204
Дж. Россіні. Неаполітанська тарантелла	208

ТРОМБОН

Читання з аркуша, ескізне опрацювання, робота з ілюстратором

Б. Лятошинський. Мелодія	215
Б. Асаф'єв. Скерцо	219
В. Щолоков. Балада	222

ЛІТЕРАТУРА	227
-------------------------	-----

Додаток А. Визначник акордів	229
---	-----

Додаток Б. Програма курсу "Концертмейстерський клас"	242
---	-----

182	Ф. Шопен. Бакавня	М. Петренко. Баян
188	ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ (СТРУНИ)	Ю. Савалов. Осанні класні
192	КРИЧКА	Р. Манкерт. Жонглер
197	А. Штогаренко. Півня	Наукове видання
199	Е. Ельгар. Salvo D'Amore	М. Ракон. Вокаліт
201	М. Лисенко. Прелюда	Н. С. Бак. Прелюда
203	ІМПРО	Дж. Россіні. Незаповітряна терція
205	В. Гайер. Танець на площі	КАРПЕНКО Тетяна Пилипівна
212	В. Шедін. Гумереска	Б. Ятвицький. Мелодія
215	Л. Деліб. Нічкато	Б. Асаф'єв. Скрипка
219	ВАНДРА	В. Шолохов. Баян
223	М. Анисимов. Дністровський. Концерт	
225	К. Мясков. Концертна п'єса	

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

229	О. Петровицький. Фантазія	А. Бизанетт. Екорде
232	М. Мусоргський. Полярні краєвиди	Б. Проф'єв. Карусель
235	ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ	
129	М. Леонтович. Дулярки	Навчально-методичний посібник
132	Полозюк. Українська народна пісня (переклад для ансамблю дитячих музичних інструментів А. Полозюк, В. Штільман)	
135	Д. Крижанівський. Інструментальна Н. Лабутця.	
139	Реле та стогни Дніпру широкі	
145	А. Шчапова. Звук та тишина	
145	С. Рахманінов. Імпульсна полька (група для окремих видів інструментів)	

СОПІЛКА
 Здано в набір 06.03.2010 р. Підписано до друку 06.05.2010 р.
 О. Бен. Ос-ра. П. Формат 60x84 1/8. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 29,00.
 О. Бен. Подільські змагання. Друк офсетний. Папір офсетний.
 М. Галка. Жайворонки. Зам. № 230. Наклад 300 пр.

161	ФЛЕЙТА	
161	Н.С. Бак. Менует і серенада	ПП Буйницький О.А.
164	Н.С. Бак. Арія	
166	С. Рахманінов. В. 32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Маршала Харченка, 24. Тел. (03849) 3-62-30	
170	КЛАРИНЕТ	Свідоцтво про внесення до Державного реєстру від 28.04.2006 р. серія ДК № 2477
173	В. Нешетті. Престо	
178	Ф. Шуберт. Ave Maria	
	В. Моцарт. Чарівні дитячі ігри	

КАРПЕНКО ТЕТЯНА ПИЛИПІВНА –

*старший викладач кафедри теорії, історії музики
і гри на музичних інструментах
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка.*

*Займається дослідженням в галузі мистецької
педагогіки, автор статей з історії фортепіанного
мистецтва та концертмейстерського виконавства;
учасник всеукраїнських і міжнародних конференцій,
симпозіумів; учасниця творчих змагань, виступає
у якості концертмейстера – лауреат
Всеукраїнського конкурсу імені Ігнація Падеревського
("Кращий концертмейстер", Житомир, 2005),
Міжнародних фестивалів "Kawa i cherdara"
(Санок, Польща, 2005), "Fiesta-2006" (Теруель, Іспанія),
Всеукраїнського конкурсу "Fortissimo" (Харків, 2006),
Першого музичного конкурсу "Солоспів"
у рамках Міжнародного фестивалю "Kinolitopys – 2007"
(Київ), Міжнародного конкурсу "Klassik-Поділля"
(Хмельницький, 2008).*